Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
Najer Folksblat
פרייז 20 גראשען
היינט 8 זייטען
נייער פאָלקסבלאַט
אונפארטייאישע פאָליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג
Nr. 10 (1003 | Łódź, Sreda 12 Stycznia 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאָדז, מיטוואך ט שבט תרפ"ז. | Nr. 10 (1003
Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71 || אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

געשטאָרבען יהואש

נ י ו - י אָ ר ק, 11. (יט"א. טעלעגראַפיש) נעכטען אין אָווענד איז פלוצים געשטאָרבען אין עלטער פון 56 יאָהר דער גרויסער יודישער דיכטער י ה ו א ש (יהואש-שלמה בלומגאַרטען.

*

יהואש (יהואש שלמה בלומגאַרטען) איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1871 אין ווירזשבאָלאָווא, סובאַלקער גוב. זיינע קינדער-יאָהרען זענען אדורך אונטער דער השפעה פון פאָטער, וועלכער איז געווען אַ גרויסער למדן, אַ בקי אין ש"ס און מדרשים, אָבער אויך אין דער מיטעל - אַלטערישער ליטעראַטור, און דער מוסר, אַ פרומער פרוי' און גרויסער צדקת. ביז 13 יאָהר האָט יהואש געלערנט פיל העברעאיש און תלמוד, אָבער גלייכצייטיג אין געהיים זיך אָפגעגעבען מיט השכלה-ליטעראַטור. אין יאָהר 1885 האָט איהם דער פאָטער אָפגעגעבען אין דער וואָלאָזשינער ישיבה, וועלכע ער האָט אָבער אינגיכען פערלאָזען און זיך גענומען מיט התמדה שטודירען שפראַכען און ליטעראַטור. דעמאָלט האָט יהואש אויך געמאַכט זיינע ערשטע ליטעראַרישע פראָבעס, געשריבען געדיכטען, וועלכע זענען ערשינען אין י. ל. פרץ'ס „יודישער ביבליאָטעק".

אין יאָהר 1890 איז יהואש געפאָהרען קיין אמעריקאַ און געוואָרען אַ געשעפטס מאַן. ערשט אין 1900, נאָך אַ געפעהרליכער קראַנקהייט האָט ער זיך ווידער גענומען צו ליטעראַטור, געשריבען אין „צוקונפט", אין פעטערבורגער „פריינד". אין יאָהר 1907 איז ערשינען זיין ערשטער זאַמלונג „געזאַמעלטע לידער", וועלכע האָט איהם באַלד געשאַפען דעם נאָמען פון איינעם פון די גרעסטע יודישע דיכטער.

צו יענער צייט איז שוין יהואש צוגעטרעטען צום מאָנומענטאַלען ווערק פון זיין לעבען, צו דער איבערזעצונג פון תנ"ך אין יודיש און אין יאָהר 1910 זענען ערשינען 2 בענד פון דער דאָזיגער איבערזעצונג („ישעיה" און „איוב, שיר השירים, רות, קהלת").

אין יאָהר 1913 לאָזט יהואש אַרויס די ביכער: „פון דער וועלט און יענער" און „אין זון און נעבעל" וועלכע מערקען אָן אַ נייע ווענדונג אין זיין שאַפען.

אַ הרב 1914 פאָהרט יהואש קיין ארץ ישראל, ער רעכענט דאָרט זיך צו בעזעצען און נעהמט זיך פלייסיג צום שטודיום פון אַראַביש און פון דער אַראַבישער ליטעראַטור. איבערזעצט פיל אַלט-אַראַבישע זאַכען אויף יודיש. צוליב'ן מלחמה-אויסברוך איז יהואש געווען געצוואונגען צו פערלאָזען ארץ ישראל און נאָך לאַנגע וואַנדערונג איז ער צוריקגעקומען קיין ניו יאָרק. זיינע איבערלעבונגען און איינדרוקען פון דער דאָזיגער צייט האָט יהואש בעשריבען אין אַ גרויס ווערק אַ. נ. „און ניו יאָרק ביז רחובות און צוריק".

צוזאַמען מיט זיין פריינד ד"ר חיים ספיוואַק בעאַרבייט יהואש אַ „יודיש ווערטערבוך", וואָס ענטהאַלט אַלע העברעאישע און כאַלדעאישע ווערטער, אויסדרוקען און אייגענעמען, וועלכע ווערען געברויכט אין דער יודישער שפראַך.

יהואש האָט אויך פיל איבערזעצט פון דער וועלט-ליטעראַטור, ווי: אַמאַר-כאַיאַם, רישען, מערעזשקאָווסקי און דעם בעריהמטען אינדיאַנישען עפאָס פון לאָנגפעללא, דאָס ליד פון „היאַוואַטאַ", אַ בעזונדער אָרט אין יהואש'ס שאַפען פערנעהמען זיינע יודישע לעגענדען, וועלכע מאַכען איהם פאַר איינעם פון די גרעסטע פאָרשטעהער פון ראָמאַנטיזם אין דער יודישער ליטעראַטור, ער האָט אויך בעאַרבייט אין אַ רייהע לידער מאָטיווען פון דער ווייטער פערגאַנגענהייט פון ביבל און תלמוד. יהואש האָט געשריבען נאַציאָנאַלע לידער, און וועלכע ער דערגרייכט אויך צום טאָן פון פאַטאָס און דערהויבענעם צאָרן. יהואש האָט אויך פערעפענטליכט אַ רייהע הומאָריסטישע און סאַטירישע זאַכען, מעשה'לעך, אַלעגאָריעס און אַפאָריזמען.

די לעצטע צעהן יאָהר האָט זיך יהואש כמעט אינגאַנצען צוריקגעצויגען פון אָריגינעלע שאַפונגען און זיך אָפגעגעבען דער אַרבייט איבער זיין גרויסען לעבענס-ווערק צו שאַפען אַ נייע יודישע איבערזעצונג פון גאַנץ תנ"ך, אַ שטרענגע, טעקסט - טרייע איבערזעצונג, וועלכע זאָל צו דער זעלבער צייט איבערגעבען דעם אָריגינעלען טעמפּ און ריטם פון דער ביבעל אין יודיש.

יהואש'ן איז ווירקליך געלונגען צו שאַפען אַ מאָנומענטאַל ווערק, אַ נ'אוצר פון דער יודישער שפראַך און סטיל. פראַגמענטען פון דער אַרבייט זענען געדרוקט געווען אין ניו-יאָרקער „טאָג" און לעצטענס איז אויך ערשינען אין בוך-פאָרם יהואש'ס איבערזעצונג פון חומש.

דער אומ'ברחמנות'דיגער טויט האָט אָבער נישט דערלאָזט, אַז דאָס אונגעהויערע ווערק, דער לעבענס-חלום פון'ם גרויסען דיכטער זאָל דערפיהרט-ווערען ביז צום סוף.

מיט'ן טויט פון יהואש'ן, פערלירט די יודישע ליטעראַטור איינעם פון איהרע גלענצענדסטע פאָרשטעהער און מעכטיגסטע זיילען.

אַ טיפער טרויער – וועט אַרומנעהמען ביי דער ידיעה וועגען יהואש'ס טויט יעדען איינציגען, וועלכען דאָס וואָרט און דאָס יודישען שאַפען איז נאָהענט און טייער.

3 יאָהר צו 300 טויז. דאָלאַר פון „דזשאָנט" פאַר פוילען.

וו אַ ר ש אַ, 11 (טעלעפאָניש) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה, אַז „דזשאָינט" האָט בעשטימט 300 טויזענד דאָלאַר פאַר פוילען אויף היי-יאָהר, ווערען מיר געוואויר, אַז די זעלבע סומע וועט אַרויסגעגעבען ווערען אין משך פון די נאָהענטסטע 3 יאָהר.

דער אינערן-מיניסטער אין לאָדז.

אומגעריכט געקומען אויף אַנ'אינספעקציע.

נעכטען נאָכמיטאָג איז אָנגעקומען קיין לאָדז אין אַנ'אויטאָ דער אינערן-מיניסטער גענעראַל סלאַוואָי סקלאַדקאָווסקי, אין דער בעגלייטונג פון זיין סעקרעטאַר זאַביעזשאָווסקי.

דער מיניסטער איז אָנגעקומען קיין לאָדז פון לענטשיץ, וואו ער איז אויך געווען אומגעריכט און דאָרט דורכגעפיהרט אַ קאָנטראָלע פון דער טעטיגקייט אין דער סטאַראָסטווע, פאָליציי און קריין-פערוואַלטונג.

נאָכ'ן אָנקומען קיין לאָדז איז דער מיניסטער צוערשט פערפאָהרען אין די קאַשאַרען פון דער רעזערוו-פאָליציי און דער סעקרעטאַר האָט צווישען געפונען דער געהעריגער מאַכט וועגען דעם בעזוך פון מיניסטער.

באַלד זענען אויפ'ן אָרט אָנגעקומען פאָרשטעהער פון דער שטאָטישער און פאָליציי מאַכט, וועלכע זענען מיט'ן מיניסטער פערפאָהרען אין גראַנד-האָטעל.

אין עטליכע מינוט אַרום זענען אין גראַנד - האָטעל אויך אָנגעקומען: דער וואָיעוואָדע ה' יאַשטשאָלט, דער פאָליציי-קאָמענדאַנט פון דער וואָיעוואָדזמווע אינספ. וויזימירסקי, פאָליציי-קאָמענדאַנט ניעדזיעלסקי און דער רעגירונגס-קאָמיסאַר איזשיצקי.

נאָכ'ן בעגריסען זיך און אָננעהמען די ע שע ראַפּאָרטען, האָט דער מיניסטער אין גראַנד-האָטעל געגעסען מיטאָג אין דער געזעלשאַפט פון וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט און רעגירונגס - קאָמיסאַר איזשיצקי.

אין די אָוונד-שעה'ן האָט מיניסטער סלאַוואָי-סקלאַדקאָווסקי פערלאָזט לאָדז. (ביפּ)

שרה ברזשינסקא
ד"ר אלכסנדר שווארץ
מנשאים.
לודז, ח' שבט, ת"פ"ז.
390

היינט מיטוואָך, דעם 12. יאַנואַר ד. י. 1 אַ זייגער בייטאָג קומט פאַר אויפ'ן בית החיים צו די שלושים פון אונזער פערשטאָרבענער חבר'טע
אהזכרה
גיטל זאָריצקא נ. ע.
מיר בעטען אַלע פריינד און פערעהרער צו קומען.
מיט דרך-ארץ
לאָדזער ארטיסטען-קאָלעקטיוו.
389

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זיך איבערגעצויגען אויף
זגערזשער 11 טעל. 34-72
נעמט אָן אין דער לעטשניצע פעטריקאָווער 294 פון 12—2 מיטאָג און דער היים פון 6-8 אָוו.

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66
צאָהן - כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, דזשאָנפלעס, צאָהן - פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

Dr. Z.
Rakowski
ספעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.
קאָנסטאַנטינאָווסקא 9
טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

ביילייד! דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל די עלטערן און שוויגערזוהן גרינשטיין, צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון
חנה הענדל נ. ע.
(געבוירענע טענענבוים)
זייט פון גאָט געטרייסט!
די אינהאַבער און דאָס פערסאָנאַל פון דער פירמע ד. קופּפער און קאַמפּ
394

שבועה דאורייתא!
מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 13. יאַנואַר ד. י., 10 אַ זייגער פריה, ווערט אין דער ווילנער שוהל (זאַכאָדניא 56) שווערען ה'
ישראל אפּעל
וועגען געלד-סכסוך מיט ראובן ריבאַצקי
393

לוסיען וואָלף דאַנקט מין. זאַלעסקי'ן

פֿאַר דער יודען-פּאָליטיק פֿון דער פּוילישער רעגירונג.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הײַנט האָט דער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי בעקומען אַ בריף פֿון לוסיען-וואָלף, אין דעם בריף דאַנקט ה' לוסיען וואָלף דעם אויסערן-מיניסטער פֿאַר דעם מענשליכען בעהאַנדלען די יודען-פֿראַגע, לוסיען-וואָלף דריקט ווייטער אויס זײַן צופֿרידענקייט, וואָס דער „נומערוס-קלאַוזוס" אין פּוילען איז שוין אינגאַנצען אָפּגעשאַפֿט. לוסיען וואָלף איז ענטציקט פֿון דער פּאָליטיק, וואָס די איצטיגע פּוילישע רעגירונג פֿיהרט בנוגע די יודען.

רעזאָלוציעס פֿון כ.ד. געגען דער רעגירונג.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הײַנט זענען פֿעראָפֿענטליכט געוואָרען די רעזאָלוציעס פֿון אויבערראַט פֿו כ.ד.

די רעזאָלוציע שטעלט פֿעסט, 1) אַז די רעגירונג פֿיהרט אַריין אַ דעזאָרגאַניזאַציע אין אַדמיניסטראַטיווען אַפּאַראַט ענדערענדיג אָפֿט די בעאַמטע, 2) אַז די פֿינאַנציעלע לאַגע איז איצט זעהר אַ שלעכטע, די אַרבייטסלאָזיגקייט און דער יקרות וואַקסען, 3) די רעגירונג פֿיהרט נישט קיין גוטע קרעסען-פּאָליטיק, 4) דער אויבערראַט פֿאָדערט אויף די רעגירונג נישט צו בעהאַלטען איהר פּראָגראַם, נאָר איהם פֿערעפֿענטליכען, 5) דער אויבערראַט פֿערלאַנגט, אַז דער כאַדעקישער פּאַרלאַמענטאַרישער קלוב זאָל אונטערנעהמען אַן אַקציע צו ענדערען די וואַהל-אָרדינאַציע אויף דעם אופֿן, אַז ס'זאָל פֿערקלענערט ווערען די צאָהל דעפּוטאַטען און ס'זאָלען אײַנגעפֿיהרט ווערען 4 מאַנדאַטיגע וואַהל קרייזען, 6) דער אויבערראַט פֿאָדערט צו בעפֿרייען די אַרעסטירטע גענעראַלען.

די 4-טע ראַטע פֿון אומזאַץ-שטייער

זאָל צולעגט ווערען אויף 2 מאָל.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש) דער פֿינאַנץ מיניסטער טשעכאָוויטש האָט אויפֿגענומען אַ סוחרים-דעלעגאַציע, וועלכע איז בעשטאַנען פֿון די פֿאָרשטעהער פֿון צענטראַלען יודישען סוחרים-פֿעראיין דעפּ. ווישליצקי און דירעקטאָר איננט. ווײַדענמאַן און פֿון פֿאָרשטעהער פֿון פּוילישען סוחרים-פֿעראיין דעפּ. ס. וואַרטאַלסקי.

די דעלעגאַציע האָט בעריהרט 2 פֿראַגען. קודם כל האָט די דעלעגאַציע געבעטען, אַז מען זאָל בעפֿרייען פֿון צוגאָב-אָפּצאָהל די כפֿירמ-אויסאַרבייטונגען, וואָס זענען שוין צוגאַסען אין פֿלעשער און געפֿינט זיך אין אַ האַנדעלס-פֿערקעהר.

ווייטער האָט די דעלעגאַציע געבעטען, אַז די 4. ראַטע פֿאַר'ן יאָהר 1926 פֿון-אומזאַץ-שטייער זאָל צולעגט ווערען אויף 2 ראַטעס, פֿון וועלכע איין ראַטע זאָל דאַרפֿען בעצאָהלט ווערען דעם 15. יאַנואַר און די 2. – ערשט דעם 15. פֿעברואַר. דער מיניסטער האָט אויסגעהערט די מיינונג און די אַרגומענטען פֿון דער דעלעגאַציע און האָט צוגעזאָגט ביידע ענינים גינסטיג צו ערלעדיגען.

רואינירטע שטייער-צאָהלער

וועלען בעפֿרײַט ווערען פֿון די פֿערלענגטע שטײַערן.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש) אויף דער נעכטיגער זיצונג פֿון מיניסטאָרען ראַט, אונטער'ן פֿאָרזיץ פֿון וויצע-פּרעמיער באַרטעל, איז, צווישען אַנדערע, אָנגענומען געוואָרען דער פּראָיעקט פֿון אַ פֿעראָרדנונג פֿון מלוכה-פּרעזידענט וועגען מבטל מאַכען פֿערלענגטע שטייערן פֿון רואינירטע שטייער-צאָהלער.

עס איז אויך אָנגענומען געוואָרען דער געזעץ-פּראָיעקט וועגען פֿאַבאָר פֿאַר'ן יאָהר 1927, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו פֿערקירצען אויף אַ גאַנץ יאָהר די אַמט-שטונדען אין די מלוכה אינסטיטוציעס אום שבת.

אויף דער זיצונג פֿון מיניסטאָרען-ראַט איז אויך אָנגענומען געוואָרען די ליסטע פֿון די מיטגלידער פֿון דער אַקצעס-קאָמיסיע, וואָס דאַרף אויספֿאָרשען די קאָסטען פֿון דער פּראָדוקציע. די ליסטע דאַרף אונטערגעשריבען ווערען דורכ'ן מלוכה-פּרעזידענט. אַלס פּרעזעס פֿון דער קאָמיסיע איז בעשטימט געוואָרען דער פּראָפֿעסאָר פֿון לעמבערגער פּאָליטעכניקום, ראַטערט.

אינטערעסאַנט איז, אַז אין דער גאַנצער קאָמיסיע איז נישט בעשטימט געוואָרען קיין איין יוד.

די נעכטיגע זיצונג פֿון מיניסטאָרען ראַט האָט אויך בעשלאָסען וועגען אַ גאַנצער רייהע נייע נאָמינאַציעס אין דימיסיעס.

צווישען אַנדערע איז בעשלאָסען געוואָרען צו געבען דעמיסיע דעם אַמאָליגען שעף פֿון דער וואַרשאַווער פּאָליצײַ-פּאָליציי, סנאַרסקי, וועלכער איז צוליב פֿערשידענע חטאים מיט איינינע יאָהר צוריק איבערגעטראָגען געוואָרען אין דער פּאָליטישער פּאָליצײַ אויף די קרעסען, וואו ער האָט געדינט ביז איצט.

„מיר רופֿען נישט צו פּאָגראָמען"...

אוקראַינישער אַרויסטריט געגען די יודען.

לעמבערג, 11 (טעלעפאָניש) אינם אָפֿיציעלען אָרגאַן פֿון דער אוקראַינישער נאַציאָנאַל-דעמאָקראַטישער (אונדאָ) „סוואָבאָדאַ" איז אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקעל „די יודען און מיר", אין וועלכען עס ווערט בעצייכענט די אָפֿיציעלע שטעלונג פֿון דער פּאַרטיי צו די יודען.

אינ'ם אַרטיקעל ווערט געזאָגט, אַז אין דער אוקראַינישער געזעלשאַפֿט בעמערקט זיך איצט אַ שנאה צו די יודען. די דאָזיגע ערשײַנונג דאַרף אויפֿגענומען ווערען מיט צופֿרידענהייט אַלס אַ געזונדטע רעאַקציע געגען דער געפֿאַהר, וואָס דראָהט די אוקראַינער מצד דעם יודישען נאַציאָנאַליזם. די יודישע נאַציאָנאַליסטען האָבען אימפּעריאַליסטישע שטרעבונגען, דערפֿאַר שטיצען זיי איבעראַל די לינקע פּאַרטייען, כּדי דערמיט אָפּצושוואַכען די מלוכות, אין וועלכע זיי וואוינען. פּאַלעסטינאַ איז פֿאַר די יודען נור אַ סימבאָל פֿון קראַפֿט, זייער עקספּאַנסיע פֿערשפּרייט זיך אָבער אויף אַלע לענדער, אין וועלכע זיי וואוינען. די יודען זענען אין אוקראַינאַ שטענדיג אַרויסגעטרעטען אַלס פּאָלאָניזאַטאָרען און די אוקראַינער קאָנען זיי דאָס נישט מוחל זײַן. דער אַרטיקעל ענדיגט זיך מיט די ווערטער: „מיר רופֿען נישט צו פּאָגראָמען, נאָר מיר מוזען זיך פֿערטיידיגען געגען דער יודישער געפֿאַהר".

וויל נישט פֿאַלען צולאַסט דער מוטער.

זעלבסטמאָרד פֿון אַ 16-יעהריגער יתומה.

וואַרשאַ, 11. (טעלעפאָניש). די דורכגעהער איבער דער הויפּט-אַלעע פֿון זאַקסישען גאָרטען, וואָס ציהט זיך פֿון אייזערנעם טויער. ביז צום זאַקסישען פּלאַץ, האָבען נעכטען אַרום 12 בײַטאָג בעמערקט זיצען אויף אַ באַנק אין דער נאָהנט צום טויער, וואָס געהט אַרויס צום אייזערנעם טויער, אַן אונבעקאַנט יודיש מיידעל, וועלכע איז געזעסען פֿער'חלש'ט און נישט געקאָנט קיין וואָרט אַרויסרעדען. אויף דער ערד בײַ דער באַנק האָט מען בעמערקט ליגען אַ לעדיג פֿלעשעלע. ווען מען האָט עס אויסגעשמעקט, האָט זיך דערשפּירט דער גערוך פֿון עסיג-עסענץ.

מען האָט זי אַריינגעלעגט אין אַ דראָשקע און אָבגעפֿיהרט אין שפּיטאָל שוו. דוך. היות דאָרט איז קיין אָרט נישט געווען, איז זי אָפּגעפֿיהרט געוואָרען אין וואָליער שפּיטאָל, וואו נאָכדעם אויספּלומפּען דעם אויסגעטרונקענעם עסיג-עסענץ פֿון מאָגען, איז איהר געוואָרען אַביסעל לייכטער און זי איז צוריקגעקומען צום בעוואוסטזיין. נאָכהער איז מען דערגאַנגען, אַז זי הייסט רעגינאַ עמדין 16 י. אַ. וועלכע וואוינט בײַ איהר מוטער אויף מאָסקאָווא 2, די זעלבסטמערדערין איז אַ יתומה, זי האָט נישט קיין פֿאָטער. די מוטער איז אַן אָרעמע הענדלערין און איז לעצטענס קראַנק. אַזוי אַז זי איז נישט בכח צו געהן אין גאַס אַריין פֿערדינען. די סאָכּסער, זײַענדיג אָהן בעשעפֿטיגונג, האָט נישט געוואָלט פֿאַלען צו לאַסט איהר מוטער די אלמנה. זי האָט זיך געליהען בײַ אַ פֿריינדין 30 גראָשען און זיך אין אַ אַפּטייק סקלאַד געקויפֿט עסיג-עסענץ, מיט וועלכען זי האָט בעשלאָסען צו מאַכען אַ סוף פֿון איהר יונג לעבען און ליידען.

12 בענק ווערען געשלאָסען.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש) לויט אַ פֿעראָרדנונג פֿון פֿינאַנץ-מיניסטעריום זענען פֿון 1-טען יאַנואַר 1927 איבערגעגאַנגען אין צושטאַנד פֿון ליקווידאַציע פֿאָלגענדע בענק: באַנק צענטראַלני, באַנק טאָוואַראָווי, באַנק פּשעמיסלאָווי (אַלע אין וואַרשאַ); באַנק מיעשטשאַנסקי וואָ פּאָלסקיענא, באַנק צענטראַלני (אַלע אין פּוזען); באַנק זשעמסקי, באַנק זאַגלעמביא, באַנק שלאָנסקאָ-טראַנזיטאָווי (אַלע אין קאַטאָוויץ); באַנק גורנאָשלאָנסקי-הוטניטשי אין קעניגסהוטע, באַנק קויאַווסקי אין וולאָצלאַוועק און אַנד. בסך-הכל ווערען געשלאָסען 12 בענק.

די אַלפֿאַרבאַנדישע קאָנפֿערענץ פֿון די „יעווסעקציעס"

די לאַגע פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג אין ווײַס-רוסלאַנד. – דער קאַמף מיט דעם ציוניזם. – שלוס פֿון דער קאָנפֿערענץ.

מאָסקווע, (יט"אַ) אויף דער אַלפֿאַרבאַנדישער קאָנפֿערענץ פֿון די „יעווסעקציעס" אין מאָסקווע האָט דער סעקרעטאַר פֿון יעווסעקישען ביוראָ פֿון ווײַס-רוסלאַנד ביילין געהאַלטען אַ רעפֿעראַט וועגען דער לאַגע פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג אין ווײַס-רוסלאַנד, אין אַלגעמיין האָט ביילין אין זײַן רעפֿעראַט געגעבען דאָס זעלבע בילד, וואָס עס האָט געגעבען טשעמערינסקי. מיר ברענגען בלויז איינינע ציפֿערען און פֿאַקטען, וועלכע זענען נישט געבראַכט געוואָרען אין רעפֿעראַט פֿון טשעמערינסקי.

ביילין מיינט, דאָס אויב מיט 2-3 יאָהר צוריק איז די סאַמע אַקטועלסטע פֿראַגע אין די שטעטלעך געווען די פֿראַגע פֿון שטייערן און אַנדערע יודישע פֿראַגען, דאַרף איצט שטעהען אין צענטער פֿון דער אַרבייט די פֿראַגע וועגען רעאַלער עקאָנאָמישער אַרבייט ווי קאָאָפּעראַטיווען א. ד. גל.

אויף דעם דאָזיגען געביט איז אין ווײַסרוסלאַנד פֿיל אויפֿגעטאָן געוואָרען פֿון 1. יאַנואַר ביז'ן 1. סעפּטעמבער 1926 איז די צאָהל יודישע קוסטאַר-פֿעראיינען אין ווײַסרוסלאַנד געשטיגען פֿון 130 ביז 305 מיט די צאָהל מיטגלידער פֿון 1192 אויף 2548. די צאָהל פֿון שפּאָר-און לייה-קאַסעס האָט זיך אין משך פֿון דער זעלבער צייט פֿערגרעסערט פֿון 22 אויף 66 מיט אַ צאָהל מיטגלידער פֿון 8,600 אויף 14,600. עס זענען אָרגאַניזירט געוואָרען 8 איינקויפֿ-שטעלעס. די אַלע געזעלשאַפֿטען האָבען 19.000 מיטגלידער, וואָס מאַכט אויס 35 פּראָצ. פֿון אַלע קוסטאַרען אין ווײַסרוסלאַנד. די בילאַנסען פֿון 28 יודישע קאָאָפּעראַטיווען אין ווײַסרוסלאַנד האָבען בעטראָפֿען אויפ'ן 1. יאַנואַר 1926, 316 טויזענד רובל; פֿון 56 קאָאָפּעראַטיווען אויפ'ן 1. סעפּטעמבער 1926 1 מיליאָן רובל.

נאַציאָנאַלע סאָוויעטען זענען אין ווײַסרוסלאַנד פֿערהאַן 18. יודישע געריכטען זענען פֿערהאַן אין ווײַסרוסלאַנד 5. אין ווײַס-רוסלאַנד, ווי עס האָט בעהויפּטעט דער רעדנער איז דער ציוניזם מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק געווען זעהר שטאַרק. די ציוניסטען זענען געווען גוט אָרגאַניזירט, זיי האָבען געהאַט קוואַליפֿיצירטע טוער. וואָס פֿלעגען אַרייַנדרינגען אין די ערד-אַרבייט קאָלעקטיווען.

אין די קוסטאַר-אָרגאַניזאַציעס א.א.וו. האָט ביילין געענדיגט איז דער ציוניזם בעקעמפֿט. געבליבען זענען בלויז די פּועלי-ציוניסטען, אַרום וועלכע עס קלויבען זיך אַלע קליינבירגערליכע עלעמענטען. די פּ. צ. ווערט דער זאַמעל-פּונקט פֿון אַלע קאָנטר-רעוואָלוציאָנערע עלעמענטען און זיי ווערען פֿון טאָג צו טאָג חוצפּה'דיגער, זיי פּרובען קאָמפּראָמיטירען די ראַטען-מאַכט, פֿערשפּרייטען רכילות א. א. וו.

ביילין האָט זיך אויך בעקלאָגט אויף דעם וואוקס פֿון דעם קלעריקאַליזם אין ווײַס-רוסלאַנד. די קאָמיטעטן פֿון געגענזייטיגער הילף אַרבייטען כמעט נישט און דאָס טרייבט די שטעדטלדיגע אָרימלייט אין די גמילות-חסדים'ס, לינת הצדק און ענליכע חברות. עס זענען פֿערהאַן פֿאַלען, וואו תּלמוד תּורות האַלטען אויס קינדער מיט עסען. און קליידונג. ווען לערן-יונגלעך ווערען איינגעאָרדנעט בײַ בעלי-מלאכות דורך צדקה-חברות, א. אַ. וו.

כּדי אָבצושוואַכען די ווירקונג פֿון די קלעריקאַלען, האָט ביילין פֿערענדיגט, מוז מען פֿערשטאַרקען די אַרבייט פֿון די קאָמיטעטען פֿאַר געגענזייטיגער הילף.

די בעריכט-געבער פֿון די צענטראַל-ביוראָ'ס פֿון די איינצעלנע לענדער האָבען פֿעסטגעשטעלט, אַז די לאַגע אין פֿיל פּראָווינצען איז אַ סך שווערער, ווי עס האָט געשילדערט טשעמערינסקי אין זײַן הויפּט-רעפֿעראַט. דער דעלעגאַט פֿון פּסקאָוו האָט ערקלערט, אַז אין געוויסע ערטער, ספּעציעל אין דער פֿערוואָרפֿענער פּראָווינץ טרעפֿען זיך די בעמיהונגען פֿון דער יעווסעקציע צו פֿערשטאַרקען די בילדונג-אַרבייט אויף שטערונגען מצד די לאָקאַלע מלוכה-אָרגאַנען. עס דערגעהט אַפֿילו צו נישט אָנגענעהמע אינצידענטען. די רעדנער האָבען בעטאָנט, אַז די צאָהל פֿון די ישיבות וואַקסט. די אַרבייטסלאָזיגקייט צווישען דער יוגענד אין די שטעטלעך איז זעהר גרויס. דער געזעץ, אַז האַנדווערקער, וואָס האָבען מעהר ווי 2 לערן-יונגלעך פֿערלירען זייער וואַהל-רעכט, פֿערשמעלערט די מעגליכקייטען אויסצובילדען נייע האַנדווערקער.

נאָכדעם ווי עס זענען אָנגענומען געוואָרען די געהעריגע רעזאָלוציעס איז די קאָנפֿערענץ געשלאָסען געוואָרען.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אונערליכע קראַנקהײַטען. ספּעצ. לונגען און האַרץ-קראַנקהייטען. בעשטראַלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פֿון 3—5 נאָכמיטאָג.

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז,
אַז אַלע אַרט ביטעס, פֿאַרניעס, רעפֿאָרמען, אַפּעלאַציעס אין אַלע געריכטס-, פֿינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אָנגעשטעלט, אַמבולאַנסען און אַמשטעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ
„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פֿון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שחיצער איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען, פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפֿצומאַנען מיט איינענע קאָסטען.
מיטגלידער פֿון פּראָפֿעסיאָנעלע פֿעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

Dr. L. Szyfman
האָט זיך איבערצויגען אויף זשעלאַנאַ 3,
פּראַנט, 1. שטאָק, טעל. 6-72.
עמפּפֿאַנג-שעה'ן פֿון 7—9 אָוו.

Dr. ADAM Grosglik
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פֿון 4—7 אין אָוועַנד.

הילפֿס-פֿעראיין „תּומכי אורחים"
לאָדז, פּאַמאַרסקאַ 18.
מיטגלידער און סימפּאַטיקער!
פֿערשרייבט אייך מאַסענווייז אַנטיילצונעהמען אין דעם אָבצייכנונגס-טאָג, וועלכער ווערט פֿאָרקומען מאָנטאָג ד. 17 ד.ח. לטובת „תּומכי אורחים".
299 מיט אַכטונג די פֿערוואַלטונג.
די קאַנצעלאַריע איז אָפֿען פֿון 11 ביז 2 מיטאָג און פֿון 5 ביז 10 אָוו.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 11. יאַנואַר 1927

אויסטערליש

און דער וועג צום נאָרמאַלען.

ביי דער פייערליכער אויפנאַהמע פון דעם גענעראַל דידס אין לעמבערג האָט דער דאָרטיגער וואָיעוואָדע ה' גאַראָפיק (אונזער געוועזענער וואָיעוואָדע) צווישען אַנדערען, געזאָגט, אַז די פּאַרהעלטנישען אין פּוילען האָבען זיך שטאַרק געענדערט צום גוטען; אַזוי, למשל, האָט ער, דער פאָרשטעהער פון דער רעגירונג געקאָנט אָנגעהמען די איינלאַדונג פון דעפּ. רייך, וועלכער איז דער פּרעזעס פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. אמת, דער ה' גאַראַפיק האָט דערביי מוסיף-געווען, אַז ער זעהט נישט דערין קיין שום אויסטערלישקייט, אָבער דאָך —

דאָך פאַר אונז, ובפרט פאַר די, וואָס האָבען בעת די דידס-פייערונגען בעזונדערס געיובעלט, איז די לפנים-דיגע ענדערונג — מחמת נישט-צוגעוואוינטקייט — גענוי אויסטערליש.

עס איז מיט אונז די מעשה מיט'ן מלמד, וואָס האָט זיך געשמיקט אין דעם ענגען שטיבעל ד' על ד', און וועלכער האָט ערשט דערפיהלט דאָס רחבות, ווען ער האָט צוריק אַרויסגענומען די ציג פון שטוב...

די לפנים'דיגע ענדערונג צום-גוטען איז, אַז די ענגשאַפט איז געבליבען די זעלבע; וועגען הנחות איז גערעדט געוואָרען, אָבער נישט געטאָן געוואָרען, אָבער אַ שטיקעל מילדערונג האָבען מיר שוין אין דעם רעדען אַליין:

אין די מאָטעטען, וואָס זענען ביי דערזעלבער דידס-גאַלאַע הייט געהאַלטע געוואָרען, האָט מען אויב אַוגע ווייזען, אַז עס איז דער ערשטער מאָל, (אין לעמבערג) ווען פאָרשטעהער פון אַלע דריי נאַציאָנאַליטעטען אין לאַנד זענען געזעסען ביי איין טיש און פריינדליך פערבראַכט.

עס איז נישטאָ וואָס צו איבערנעהמען זיך דערמיט; ס'איז זיך נישטאָ וואָס צו ח ד ו ש'ן, וואָרום צו משיח'ס צייטען, ווען לעמעל און לייב וועלען זיך פיטערן בנעימות'דיג אויף איין פעלד איז נאָך גאַנץ ווייט. —

אַ סימן האָבען מיר, אַז נאָך די פריינדליכע רעד פון דער העכסטער אָפיציעלער פערזאָן אין לעמבערג, פּטרגים דידס'ן אַ פאָרשטעהער פון דער פוילישער פּרעסע גאַנץ מין שאלה:

— ווי-אַזוי קאָן די פוילישע רעגירונג צוהעלפען דער יודישער עמיגראַציע קיין ארץ ישראל?

אָטאָ די פראַגע איז שוין דוקא נישט קיין אויסטערלישע, נישט קיין צווידייטיגע, און ביז דער נייער פּאָליטישער קורס וועט נישט בעקומען די געהעריגע השפּעה — ערשטענס, אויף דער פּרעסע, און צווייטענס אויף'ן פערגיפטעטען פאָלק, וועלען מיר נישט קומען צו דעם גוטען אויסוועג — צו די נאָרמאַלע פערהעלטנישען.

מ"ן.

זיצונג פון דער סעקציע פאַר ענינים פון די מינדערהייטען.

וואַרשא, 11. (טעלעפאָניש).

אין אינערן-מיניסטעריום איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער מינדערהייטס-סעקציע אין די פערזאָנען פון די ה"ה וואַשילעווסקי, לעווענהערץ און האַלובראַ. ווי מיר ווערען געוואויר, איז בעהאַנדעלט געוואָרען אויף דער דאָזיגער זיצונג אַ רייהע פראַגען, וואָס זענען נוגע די סלאַווישע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. אַחוץ דעם האָבען די עקספערטען אָבגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט דעם דירעקטאָר פון אַדמיניסטראַציווען דעפּאַרטאַמענט ה' קירסט, אויף וועלכער עס זענען בעריהרט געוואָרען די פּראָיעקטען פון אינערן-מיניסטעריום צו רעגולירען די בירגערשאַפט-פראַגע, וועלכע איז נאָך עד היום נישט ערלעדיגט געוואָרען.

אין קאַמף פאַר אונזער קולטור.

די זוכעניש אין דער פינסטער פון דער „יודישער פּאָליטיק".

פון דעפּ. דר. יעקב ווינגאָרזקי.

ס'איז צו בעוואונדערען, ווי ווייניג דער רוב מנין און רוב בנין פון דער יודישער געזעלשאַפט אין פוילען אָריענטירט זיך אין דער אמת'ער לאַגע פון יודען אין פוילען און אין דער פּאָליטישער קאָנסטעלאַציע, פון וועלכער זיי זענען אָפּהענגיג!

קומט אַ רעגירונג, וואָס רופט זיך אַן אַ לינקע און זאָגט אַ פּאָר גוטע ווערטער די יודען, מאַלען זיי אַריין באַלד אין קאָלבערגע התפּעלות: „אַזוינע ווערטער האָבען מיר נאָך נישט געהערט אין פוילען!.." אָדער: „ס'איז קלאָר, דאָס ס'הויבט זיך אָן אַ נייע תקופה פאַר יודען!.." די פּאָליטישע בעל-דרש'ער צעגיסען זיך באַלד אין טייכען פון וואָסערדיגען פּאַטאָס און פון מה-יפית'דיגער פּראָזאָפּאָגיע... די פנים'ער פון די מורח-גאַליצישע „פיהרער" פון „קאָלאָ" ווערען דיפּלאָמאַטיש ערנסט און אומבעוועגליך. לאַנגזאַם ציהענדיג די ווערטער מיט אַ בעזאָרגטער ערנסטקייט אין קול, ענטפערען זיי זייערע איילי־גע אויספרעגער: „אַז מ'אַרבייט, דערארבייט מען זיך צו וואָס עס איז!.."

אויף מאָרגען קומט די זעלביגע רעגירונג אָדער אַנ'אַנדערע, אַ „רעכטע", און זאָגט: „יודישע קולטור ווילט איהר? דאָס איז אַ מלוכה אין אַ מלוכה! גאָט האָט אייך בעשאַפען, כדי צו העלפען אונז אַסימילירען די קרעסען! וועגען עקאָנאָמישע הנחות — זאָלט איהר בעסער גאָר נישט טראַכטען: מיר וועלען אייך קיין בעזונדערע זכיות — „פּריוויליגיעס" — נישט געבען!.."

דאָ פאַלען שוין כמעט אַלע אַריין אין אַ פינסטערע מרה-שחורה: מ'לאָזט אַראָפּ די קעפּ. די בעל-דרש'ער טענה'ן: „ס'איז נישט געווען יוצא געווען!.." די מורח גאַליצישע „פיהרער" זאָגען: „אַנדערש האָט דאָס נישט געקענט זיין, ווייל מ'האָט אונז נישט געפאָלגט; מיר האָבען דאָס פאָראויסגעזאָגט מיט גאַנץ פיינע רמזים אין אונזערע צייטונגס-אַרטיקלען; מ'האָט זיי בעדאַרפט פערשטיין!" די גאַנצע „קאָלאָ" שרייט: „מ'מוז אַריבערגיין אין אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג!.."

אָט אַזוי גייען יודען כסדר אַריבער פון קאָלבערגע התפּעלות צו דער פינסטערער מרה-שחורה און צוריק, נישט האָבענדיג אין דער אמת'ן קיין שום גרונט נישט — נישט פאַר גרויס שמחה און נישט פאַר בעזונדערן צער..

אין פוילען איז קיין רעכטס און לינקס אין דעם אייראָפּעאישען זין כמעט נישטאָ: דער אייראָפּעאישער „רעכטס" איז קיינמאָל נישט אַזוי רעאַקציאָנער און פאַנאַטיש. ווי דער פּוילישער רעכטס. דער אייראָפּעאישער קאָנסערוואַטיזם איז נישט זעלטען פּראָגרעסיוו; אין פוילען זעהען מיר דאָס דערוויל, ליידער, נישט. דער פּוילישער „לינקס", האָט אין זיך דערווייל אַ געוואַלטיגען שטיק נאַציאָנאַליסטישען שאָוויניזם, וועלכער דוקט זיך ביי אַ געלעגענהייט נישט זעלטען אַרויס, ווי אַן אַל פון זאַק. דער דעמאָקראַטיזם אין פוילען שווימט אַרום אויף דעם פּריצים'טום, ווי בוימעל אויף וואַסער. דער דעמאָקראַטיזם קען דערווייל נישט „רעגירען מיט'ן פאָלק" און ער ווערט דעריבער פון דעם פּריצים'טום אַלץ מעהר אָפּגעשטויסען אָן אַ זייט... אי דער רעכטס, אי דער לינקס אין פוילען שטרעבען מיט אַלע כוחות און אפשר אויך מיט אַלע מיטלען צו אַסימילירען די מצוט-פעלקער; זיי בעטראַכטען דאָס אַלס אַ „מיסיע" פון דעם פּוילישען פאָלק...

בנוגע יודען איז צווישען רעכטס און לינקס אין פוילען כמעט קיין שום חילוק נישטאָ. דאָס בענעהמען זיך פון די פוילישע לינקע צו דער יודישער נאַציאָנאַלער קולטור איז אפשר נאָך אַנ'ערגערע, ווי דאָס בענעמען זיך פון די רעכטע.

די פוילישע לינקע שטרעבען על-פי רוב מער, ווי די רעכטע. דאָס יודען אין פוילען זאָלען ווערען „פּאָליאַקען פון משה'ס גלויבען".

דער צווייטער ווילנער פונקט פאַר יודען, די עקספּערמינאַציע-פּאָליטיק אין דעם עקאָנאָמישען לעבען פון לאַנד — קען ליידער נישט בעטראַכט-ווערען נאָר אַלס אַ פונקט, וואָס כאַראַקטעריזירט די רעכטע. אמת, די לינקע שטעלען איהם נישט אַרויס אַלס אַ פּראָגראַם-פונקט, אָבער, זעהענדיג, אַז די לינקע בעקעמפען כמעט נישט דעם דאָזיגען פונקט אין די געזעצגעבערישע קערפּערשאַפטען, ווי אויך אין דער געזעלשאַפט, קען מען דאָך מיינען, אַז זיי האָבען נעגען דעם גאָרנישט!...

אַזוי האָבען זיי, למשל, אַ פינגער און אַ פינגער נישט אַ קלאַפּ געטון, בשעת מ'האָט בפני כל עם ועדה די יודישע אַרבייטער אַרויסגעוואָרפען פון די מלוכה-מאָנאָפּאָלען!...

איצטער... פאַר די וואַהלען — וואָס מען זיך מסתמא אָנהויבען פוצען מיט דעם פּראָגראַמאַטישען דעמאָקראַטיזם, וועלכער וועט נאָך די וואַהלען ווידער ווערען אָפּגערוקט אָן אַ זייט..

אויב אין די דאָזיגע צוויי לעבענס-פראַגען פאַר יודען געפינען מיר קיין שום חילוק כמעט נישט צווישען רעכטס און לינקס. און אויף וואָס קענען מיר וואַרטען מצד דער אָדער יענער פּאָליטישער פּאַרטיי;

מיר קענען זיך דעריבער נישט פערבינדען נישט מיט קיין פּאַרטיי, נישט מיט קיין רעגירונג און נישט מיט קיין פאָלק; מיר קענען נאָר גיין צייט צו צייט און פון פאַל צו פאַל גיהען מיט די אָדער יענער פּאָליטישע עלעמענטען.. שטעהען אָבער שטענדיג קענען מיר און מוזען מיר נאָר אויף אַנ'אייגענער פאָלקס-פּאָליטיק.

דער שווערער עקאָנאָמישער קריזיס, וועלכער הערשט אין פוילען בכלל, און ביי די פוילישע יודען בפרט, האָט אַרויסגערוקט דעם קאַמף פאַר די יודישע פּראָפעסיאָנעלע נויטען אויף'ן ערשטען פּלאַן. געוויס מוז דער דאָזיגער קאַמף מיט דער גרעסטער ענערגיע געפיהרט-ווערען, אָבער העלפען אונז קען נאָר אַנ'אייגענע קולטור. און דער קאַמף פאַר אַזאַ קולטור — דאָס מוז זיין די אלף און די ת"ו פון אונזער גאַנצער מלחמה פאַר אונזער נאַציאָנאַלען קיום און פאַר אונזער גלייכבערעכטיגונג!...

זאַקאָפּאַנער פערגעניגענס.

געיעג פון סקי-לויפער.—קיין „מאָרסקע אָקאָ" אין אַ רעגענדיגען טאָג.—אונזער „גאַזדאַ" פאָהרט „סקרוטאַמי".

(קאָררעספּאָנדענץ פון זאַקאָפּאַנע צום „נייעם פאָלקסבלאַט").

„טאָ דזשיש בענדזשע לאַמאַניע קאָשטשי!" זאָגט אונז אָן אונזער „גאַזדע" („גאַזדאַ" רופט מען אין זאַקאָפּאַנע יעדען בעל-הבית, הויז-בעזיצער און פוהרמאַן).

מיר געפינען זיך אין אַלאַנגער רייהע פון שליטענס, וואָס ציהען זיך אַהן אַ שיער פון שטאָט צו דעם פּלאַץ, וואו עס איז אויסגעבויט אַ ספּעציעלע שפּרינג פּלאַטפאָרם (אָדסקאָטשניאַ) פאַר סקי-לויפער (נאַרטשיאַזשעס) און וואו עס איז אויך היינט בעשטימט אַ געיעג פון די סקי-לויפער.

מיר יאָגען אָן און איבעריאָגען מוי-זעגדער פוס-געהער; מען שלעפּט די פיס פון שניי אַריבער די קניען, מענשען געהען און שוויצען. עס דאַכט זיך אַז אין שטאָט איז שוין קיינער נישט געבליבען. דאָס מעגליכע פערגעניגען צו זעהן ווי מענשען ברעכען קאָפּ און ביינער, לאָזט נישט זיצען אין דער היים, דאָס מוז מען זעהן! נעהט מען און מען פאָהרט אָהן אַ שיער און אָהן אַנ'ערך.

אַ באַרג פון עטליכע הונדערט מעטער הויך, שטראָם כמעט ווי אַ וואַנד, מיט שניי איז אויסגעטראָמבירט אַ וועג, ברייט ווי אַ גאַס, פאַר די געיעג-אָנטיילנעמער פון'ם שפּיץ-באַרג ביז צו דער שפּרונג-פּלאַטפאָרם איז צוויי הונדערט מעטער. עס זאָל זיין פון וואַגען צו צולויפען. כדי צו בעוויזען דעם נויטיגען אימפּעט

צום סאַמע אויבען אָן איז זיך שווער אַרויפצודראַפּען, בלייבט טאַקע די מצהר היים אונטען און פון אויבען זעהט עס אויס, ווי מוראַשקעס וואַלטען זיך געדרעהט איבער'ן שניי, דערפאַר אָבער זעהען די אויבערשטע אויס פאַר די אונטערשטע אויך ווי ליאַלקעלעך.

די סקי-לויפער פון העט אויבען צולויפען זיך, טרעפען אָן אויף דער שטעלונג אויף דער פּלאַטפאָרם, אַ קלאַפּ אָפּ אַ מאַך מיט די הענד, אַ שפּרונג אַ פליה — אין דער לופטען... אויף דער זון פינקלען די פליגעל-הענד, די סקי אויף די פיס, ווי אַ גראַנדיעזער פויגעל, אַ מין לעגענדליכער אַעראָפּלאַן. אין אַ סעקונדע אַרום — אָדער דער סקי-לויפער איז געבליבען אויף די פיס און לויפט ווייטער ווי אַ פייל פונם בויגען באַרג אַראָפּ, אָדער ער האָט זיך נישט דערהאַלטען אויף די פיס און קייקעלט זיך און קנוילט זיך באַרג אַראָפּ, אַז מען זעהט נישט, וואו עס זענען הענט, פיס קאָפּ...

דאָס מאָל איז דאָס פּובליקום זיך צוגאַנגען אָביסעל עגטוישט. קיין גרויסע קערפּער-בעשעדיגונגען זענען נישט געווען. די ריכטיגע סקי-געיעגען וועלען פאָרקומען ערשט אין אַ חודש אַרום, אין פעברואַר. דאָס איז געווען נאָר אַ פּאָר-געיעג, זענען געווען ווייניג צובראָכענע ביינער.

* * *

אַ מענש, וואָס איז אין זאַקאָפּאַנע און פאָהרט נישט אין „מאָרסקע אָקאָ" איז קיין מענש נישט. די טענה, אַז ל'בין שוין דאָרט איינמאָל געווען זומער איז קיין טענה נישט. דאָס איז געווען זומער און ווינטער איז גאָר עפּעס אַנדערש, אָדער פערקעהרט.

אַלזאָ פאָהרט מען קיין „מאָרסקע אָקאָ". ווינטער לאָזט מען זיך נישט אַרויס מיט אַ שליטען איינציגווייז; עס קען זיך מאַכען אַ זאַווערוכע אין די בערג, דער וועג קען זיין פערשיט. קלייבט מען זיך צוזאַמען אַ גרעסערע פּאַרטיע, מען בעשטעלט עטליכע שליטענס און מען לאָזט זיך אין וועג אַריין, אַ שליטען נאָך אַ שליטען אַלע צוזאַמען, מען וואַרטנט די לייב זיביגע, אַז מען דאַרף זיך צו דער נסיעה וואַרים אָנטוען, אַז עס איז קאַלט אין די בערג א. ד. ג.

איצט שטעלט זיך פאַר, אַז מען שמועסט זיך אָפּ אין אַ שעהנעם זונען-טאָג אויף מאָרגען צו פאָהרען. מען בעשטעלט די נויטיגע צאָהל שליטענס, מען רעדט זיך אָפּ 8 אַ זייגער אינדערפריה אַרויסצופאָהרען. אינדערפריה איז דאָס וועטער נישט בעשטימט, ס'איז וואַרים אָבער טרוקען, נישט צופאָהרען — איז נישטאָ קיין אויסרייד. פאָהרט מען אַרויס, און אויף דער 10-טער מייל הויבט אָן צו רעגענען. צוריקפאָהרען? טאָמער וועט באַלד אויפהערען — וועט דאָך באַנג טוען, פאָהרט מען ווייטער און עס רעגענט, און עס רעגענט, אַזוי די גאַנצע צייט אַ 4—5 שעה. נאָט ווערט מען ביז'ן העמד און אַפילו דעם פערגעניגען צו זעהען עפּעס האָט מען אויך נישט: די בערג זענען פערנעפּעלט, אַפילו דעם וועג זעהט מען קוים דורכן געדיכטען רעגען פאָרהאַנג. און עס פאָהרען ווי אַלע מאָל צום גרעסטען טייל ווייבער און קינדער.

די „סכריאָניסקע" אין „מאָרסקע אָקאָ" איז פול געפּאַקט. נישט קוקענדיג אויפן וועטער, אָדער נישט פאָראויסזעהענדיג דאָס וועטער, זענען פון זאַקאָפּאַנע אַנגעפאָהרען אָהן אַ שיער שליטענס און אָנגעבערגט אַ גאַנצען ים מיט מענשען, עס איז זיך נישטאָ וואו צו שטעלען, וואו צו זעצען, און דאָ מוז מען זיך דאָך כאָטש אָביסעל אָפּטרוקענען. אַרום די אויוועגס וואַרפט מען אָן גאַנצע בערג מיט אָנגעטונעכץ. פון אַלע קליידער רינט, מען פערשעלט זיך די יאָהרען און צו אַלע צרות מוז מען באַלד, ווייל עס איז נאָך ליכטיג צוריק פאָהרען. מען ציהט אויף זיך צוריק אָן די נאַסע קליידער און אין אַ „נאַסער שטימונג" זעצט מען זיך צוריק אין די שליטענס.

אָבער דער ריכטיגער פערגעניגען הויבט זיך ערשט אָן. די „גאַזדעס" זענען דאָ גרויסע שכורים. אין „מאָרסקע אָקאָ" נעהמען זיי דעם ריכטיגען טרונק איינער „משענסטוועט" דעם צווייטען און צוריק איז שוין נישטאָ מיט וועמען צו פאָהרען: אַלע „גאַזדעס" זענען טויט שיכור, יעדער אויף זיין אַר: איינער איז פריילעך, שכור איינער טרויעריג שכור און איינער איז גאָר קריגעריש געשטימט, ער געהט אויף מלחמה מיט דער גאַנצער וועלט און איז גרייט צו שלאָגען יעדען, וואָס קומט צו איהם נאָהענט.

און אַז דער וועג באַרג-אַראָפּ איז נאַס און גליטשיג, און אַז דער „גאַזדע" איז לוט-שכור און אַז עס פערגלוסט זיך איהם פּלוצים צו פאָהרען „סקרוטאַמי" מיט קורצע-ווענגען...

ווער עס איז אַמאָל געווען אין מאָרסקע אָקאָ ווייסט וואָס דאָס הייסט צו פאָהרען „סקרוטאַמי", דאָס הייסט אַז דער פוהרמאַן האָט בדעה זיינע פּאַסאַזשירען אָפּצודערעהען די קעפּ. דער וועג באַרג-אַרויף צו פאָהרען ד. ה דער „סערפּענטין-וועג" געהט ווי אַ ספּיראַל, ער שלענגעלט זיך אַרום-און-אַרום דעם באַרג, וואָס אַמאָל העכער ביז צום שפּיץ.

איצט שטעלט זיך פאָר, אַז דעם שכורן „גאַזדע" פערגלוסט זיך מיט'ן פערד און שליטען, מיט די אַלע, וואָס געפינען זיך אין שליטען אַראָפּצולאָזען זיך „סקרוטאַמי".. און עס איז פינסטער און עס איז נאַס און עס איז גליטשיג און אונטער די פיס ליגט אַ תהום. דער סוף איז היסטעריקעס, געוויינען פון קינדער, גוואַלדען און דער „גאַזדע" שעלט מיט טויטע קללות און לאָזט אַרויס אַ לעקסיקאָן מיט זידעל-ווערטער, אַז ערגיץ אַנדערש הערט מען דאָס נישט.

אַזאַ מין פערגעניגען קען מען זיך אין דערהיים נישט ערלויבען! דאָס קען מען בעקומען נאָר בעת די אָברוה-וואָכען אין זאַקאָפּאַנע.

מאַטיאַנאַ פּ.

נייער פאָלקסבלאַט
12. יאַנואַר 1927.

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
12. יאַנואַר 1927.

12
מיטוואָך
ט
שבט תרפ״ז

יאַנואַר
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג. 9

צונאָב-פּאַבּאַר.

(§) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט אין זיין צייט, וועט דעם 17 יאַנואַר אָנהויבען צו אַמטירען אַ צוגאָב פּאַבּאַר-קאָמיסיע, פאַרן לאָדזער פּאָוויאַט אין לאָקאַל פון פּ. ק. או. אויף פּעטריק. 107.

לויט וואו עס אינפאָרמירט אונז איצט דאָס לאָדזער סטאַראָסטווא, וועט נישט אָבהענגיג פון די אויבענדערמאָהנטער פּאָבאָר-קאָמיסיע, דעם 31-טען יאַנואַר 1927, אָנהויבען צו אַמטירען נאָך אַ פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר׳ן בזשעזשינער פּאָוויאַט, וועלכע האָט ביז איצט אָונגעהערט דער פּ. ק. או. פון טאָמאַשאָוו-מאַזאָוויעצקי. און ווענענס קאָמפּעטענץ איז איבערגעגעבען געוואָרען דער פּ.ק או. פון לאָדזער פּאָוויאַט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, מוזען אַלע פּאָבאָראָווע פון בזשעזשינער פּאָוויאַט, פון די יאָהרגענג 1904 און 1905, וועלכע האָבען נישט אויסגעפיהרט זייערע מיליטער-פליכטען, אָדער עלטערע, וועלכע האָבען נאָך נישט קיין ענטגילטיגע בעציהונג צום מיליטער-דינסט—זיך צושטעלען אויף דער קאָמיסיע דעם 31 יאַנואַר אין לאָקאַל פון פּ.ק.או. פּעטריקאָווער 107, 8 אין דער פריה.

נעגען דער העכערונג פון עלעקטרישען שטראָם.

(ס) היינט פאָהרט-אַרויס אַ דעלעגאַציע פון קאָנסומענטען פון עלעקטרישען שטראָם קיין וואַרשאַ, כדי צו אינטערווענירען, אַז דער פרייז פאַר שטראָם זאָל ביליגער-ווערען.

סטאַטיסטיק פון לאָדזער ראַבינאַט פאַר׳ן יאָהר 1926

(-) לויט דער סטאַטיסטיק פון לאָדזער ראַבינאַט ווייזט זיך אַרויס, אַז אין משך פון פערגאַנגענעם יאָהר זענען ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז געבוירען געוואָרען 4046 קינדער.

אין משך פון דער זעלבער צייט זענען געשטאָרבען 1894 פּערזאָן.

חתונות זענען אין דער זעלבער צייט רעגיסטרירט געוואָרען 1202.

אין דער זעלבער צייט זענען אין לאָדזער ראַבינאַט פאָרגעקומען 40 גט׳ן. צוריקגעקומען צום יודענטום זענען 7.

דאָס איז אַלץ וועגען דער פערשריבענער סטאַטיסטיק.

דאַגעגען וועגען דער פערלוירענער צייט אויף רעדען פון נישט-נויטיגע זאַכען און קריגערייען אויף די קהלה-זיצונגען, — וועגען דעם רעדט נישט די סטאַטיסטיק

פערטשאַדעט
3 אַרבייטער.

(§) נעכטען זענען פערטשאַדעט געוואָרען מיטגאַז, אין דער פאַבריק פון ה׳ האָפמאַן, אויף קילינסקי-גאַס 170, ביים אַריינוואַרפען קאָקס אין אויווען. די 3 הייצער׳ס, דער 28-יעהריגער רודאָלף ריימאַן פון גאַרא-קרוטקא 8, דער 25-יעהריגער אַטאָ פּעטקיש פון זאַקאָנטנאַ 65 און דער 28-יעהריגער קאַזשימיערוש פּאַטאַצקי פון פּוסטאַ 34.

די פערגיפטונג מיט גאַז האָט מען בעמערקט אין אַ האַלבע שעה אַרום דער מיטאָג, וועלכער איז צופעליג אַריינגעגאַנגען אין קעסעל שטוב, וואו אַלע 3 הייצער׳ס זענען געלעגען אָהן בעוואוסטזיין אויף דער פּאָדלאָגע.

דער דאָקטאָר פון דער פּאַנסטאָוואָוועס האָט זיי ערטיילט הילף.

אגנבה איז דער לאָדזער סטאַראָסטווע.

צונעגנב׳עט 100 זלאָטעס געלד און סחורה.–די דאָקומענטען האָבען די גנבים נישט גערירט.

(–) נעכטען איז די לאָדזער פּאָליציי אַלאַרמירט געוואָרען פון דער ידיעה, אַז אין דער סטאַראָסטווע, אויף פּעטריקאָווער 100, איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ גנבה.

ווען די ביוראָ-בעאַמטע זענען נעכטען אינדערפריה געקומען צו דער אַרבייט, האָבען זיי בעמערקט, אַז די פּאָדער-טיר איז אויפגעפּעפּט געוואָרען דורך גנבים, און אַז אין אַלע ביוראָצימערן הערשט אַ געוואַלטיגע אונאָרדנונג.

ווי ס׳האָט זיך ווייטער אַרויסגעשטעלט, האָבען די גנבים אויפגעבראָכען דאָס שופלאָד פון דעם קאַנצלאַריע שעף פּאָבראַנט און פון דאָרט אַרויסגענומען 100 זלאָטעס, וועלכע זענען נענומען-געוואָרען אַלס נדבות פאַר׳ן „רויטען-קרייץ״.

זיי האָבען אויך צוגענומען סחורה אויף אָנ׳צוג, וואָס איז דאָרט בעלעגען און אויך עטליכע אויסגעגאַנגענע קאָנסולאַר-פּעסער. אויסער איין לעדיגען פּאַס בלאַנקעט, האָבען די גנבים נישט צוגענומען קיין שום וויכטיגע דאָקומענטען, הגם ס׳זענען געווען גענוג אַזעלכע.

די פּאָליציי האָט אונטערגענומען אַן ענערגישע אויספאָרשונגס-אַקציע.

ארעסטירט א הויז - בעזיצער

פאַר נעהמען אפּטרעט - געלד.

(§) דער אויספאָרשונגס-אַמט האָט אַרעסטירט דעם הויז-ווירט פון זאַוואַדזקאַ 23, פאַר נעהמען אַ ליכווע-סומע אַלס אָפּטרעט געלד.

מיט אַ צייט צוריק האָט אַ געוויסער ד״ר אָשיעצקי געדונגען אין דערמאָנטען הויז אַ דירה.

דער הויז-ווירט האָט פערלאַנגט פאַר דער דירה 1,250 דאָלאַר, און ווייל ד״ר אָשיעצקי האָט דרינגענד געדאַרפט אַ וואוינונג האָט ער מסכים געווען צו בעצאָהלען די סומע.

ד״ר א. האָט איי געצאָהלט אַ קאַנסאַ 3,000 זלאָטעס און אויף דער רעשט געלד האָט ער געגעבען וועקסלען.

מחמת די דירה איז געווען אין זעהר אַ שלעכטען צושטאַנד, האָט דאָקטאָר אשיעצקי אַריינגעלעגט אויף אַ רעמאָנט אויך 300 דאָלאַר.

שפּעטער האָט ד״ר אָשיעצקי דעם הויז-ווירט צוגעצאָהלט דעם רעשט פאַר׳ן אָפּטרעט-געלד.

דערווייל האָט זיך וועגען דעם דערוואוסט דער פּראָקוראָר, וועלכער האָט דעם ענין איבערגעגעבען דעם אויספאָרשונגס-ריכטער.

דער הויז-ווירט איז אַרויסגערופען געוואָרען אין אויספאָרשונגס-אַמט און נאָך אַ פערהער איז ער אַרעסטירט געוואָרען.

פאַר איהם ווערט פערלאַנגט 7,500 זלאָטעס קויציע.

די „שטאָדט-טאַטעס״ וועלען מוזען אבגעבען דער עלעקטראָוניע א מטמון מ׳ט געלד.

(ס) ווי בעוואוסט, צאָהלט די עלעקטראָווניע פּענסיעס די פערמועסער פון דער שטאָדטישער זעלבסט-פערוואַלטונג, וועלכע זיצען אין דער עלעקטראָווניע, אַלס שטאָדט-פערטרעטער. 14 פערטרעטער פלעגען אָבנעהמען איבער 120 טויזענד זלאָטעס אַ יאָהר.

מיט אַ צייט צוריק איז אָבער אין מאַגיסטראַט אויפגעהויבען געוואָרען די פראַגע צי די שטאָדט פערטרעטער מעגען נעהמען בעצאָהלט בלויז פאַר זייער קומען אויף די זיצונגען.

צו דעם צוועק איז געמאַכט געוואָרען אַ׳אַנקעטע ביי אַ רייה שטעדט (ווי: קראָקאָ, לעמבערג, קאַטאָוויץ, פּוילען און אַנדערע), צי דאָרט פיהרט זיך אויך אַזוי.

די ענטפערן זענען געווען, אַז – ניין.

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער רעגולאַמין-קאָמיסיע ביים שטאָדט-ראַט איז די פראַגע בעהאַנדעלט געוואָרען און ס׳האָט זיך ענטוויקעלט אַ לענגערע דיסקוסיע.

אַ רייה ראַטמענער האָבען זיך אַרויסגעזאָגט דערפאַר, אַז די שטאָדט-פאַרשטעהער אין דער עלעקטראָווניע זאָלען נישט נעהמען קיין געלד.

ביים בעהאַנדלען די פראַגע, צי די ראַטמענער זאָלען צוריקגעבען די סומעס, וועלכע זיי האָבען גענומען, האָט ראַטמאַן ד״ר שוויג אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, אַז דער בעשלוס וועגען נישט נעהמען געלד זאָל פערפליכטען פון 1. יולי 1926, אַזוי, אַז די שטאָדט-פאָרשטעהער זאָלען נישט דאַרפען צוריקגעבען אַ סך.

דער פאָרשלאַג איז אָנגענומען געוואָרען.

— —

אין די אפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט, מיטוואָך דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: ג. אַנטאָניעוויטש (אַבּיאַניצקאַ 50), ק. כאַנדזשינסקי (פּעטריקאָווער 164), וו. סאָקאָלעוויטש (פּושעיאַזד 19), ר. רעמביעלינסקי (אַנדזשעיאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּעטריקאָווער 25), מ. קאַספּערקעוויטש, (זגערזשער 54) און ס. טראַקאָווסקאַ (בזשעזשינער 56).

מ׳מוז בעניייען די קאָנצעסיעס.

(ס) די מאַכט-אָרגאַנען טיילען-מיט, אַז די אַלע, וועלכע האָבען געהאַט קאָנצעסיעס אויף צו פיהרען וואַסער-ס׳איז אונטערנעהמונג אויף אַ געוויסען טערמין, – מוזען די קאָנצעסיעס איצט בענייען אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט.

די אַלע, וועלכע וועלען נישט האָבען בעניים זייערע קאָנצעסיעס אויף צו פיהרען אַ האַנדעלס, אָדער אינדוסטריע-אונטערנעהמונג, וועלען שטרענג בעשטראָפט ווערען.

אבצאהל
פאר פּראָטעסטירטע וועקסלען

(ב) לויט דעם נייעם שטעמפּעל-געזעץ, וואָס פערפליכטעט פון 1. יאַנואַר אָן, וועלען פּראָטעסטען פון וועקסלען, וועלכע וועלען געמאַכט ווערען דורך דער פּאָסט – אָבגעצאָהלט ווערען דער פּאָסט; אויב דורכ׳ן געריכט – וועט דעם אָבצאָהל נעהמען דאָס געריכט.

אויב דער פּראָטעסט ווערט געמאַכט דורך אַ רעיענט – ווערט גענומען: פון 200 ביז 500 זלאָטעס – 50 גראָשען; פון 500 ביז 1000 – 1 זלאָטי; פון 1000 ביז 2000 – 2 זל.; איבער 2000 – 3 זל.

קרעדיטען
אויף בוי-צוועקען זאָלען געהעכערט ווערען.

(ס) להערנעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דעם בוי-קאָמיטעט ביים מאַגיסטראַט.

ס׳איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען ווענדען זיך צו דער רעגירונג, אַז די קרעדיטען אויף בוי-צוועקען זאָלען געהעכערט ווערען.

ביז איצט האָט די רעגירונג געגעבען פאַר יעדע 6 מעטער 30 זלאָטעס.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צו דער רעגירונג, אַז כדי צו פערברייטערן די איניציאַטיוו פון די אונטערנעהמער זאָלען געהעכערט ווערען די בוי-קרעדיטען.

צו דעם צוועק וועט אַ דעלעגאַציע אַריינפאָהרען קיין וואַרשאַ.

ווערטינסקי
זינגט היינט אין פילהאַרמאָניע.

היינט, מיטוואָך, טרעט-אויף אין פילהאַרמאָניע-זאַל דער בעריהמטער פּיעראָ-זינגער אַלעקסאַנדער ווערטינסקי, וועלכער האָט אומעטום אַ גרויסען ערפאָלג.

„טאָו״.

היינט 1 ביינאַכט קומט צוריק דורכ׳ן פאַבריקס-וואָקזאַל די ערשטע גרופּע פון 15 קינדער, – וועלכע זענען געווען אין דער ווינטער-קאָלאָניע פון „טאָו״ אין אָטוואָצק.

תהלים פאַר׳ן ראַדאָשיצער רבי׳ן.

מחמת דער ראַדאָשיצער רבי איז זעהר קראַנק, בעטען די חסידים, אַז אין אַלע שוהלען און בתי-מדרשים זאָל מען זאָגען תהלים פאַר׳ן געזונד פון רבי׳ן ר׳ אליעזר דוד בן מלכה ח ה.

Dr. Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאָן 34.90.
ספּעציאַליטעט: אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

דער גרויסער יודישער דיכטער

יהואש

איז געשטארבען.

מיר פאראייניגען זיך אינ'ם טיפען טרויער און צער, וואס הילט איין דאס יודישע פאלק און די יודישע ליטעראטור, צוליב דעם שווערען פערלוסט.

רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט".

טיף ערשיטערט דורכ'ן טויט פון גרויסען דיכטער און מייסטער פון יוד. ווארט

יהואש (יהואש שלמה בלומגארטען)

וועלכער איז געשטארבען אין ניו-יארק, אין עלטער פון 56 יאהר, בעוויינען מיר די שווערע אבדה, וואס דאס יודישע פאלק און די יודישע ליטעראטור האט געליטען.

די פערוואלטונג פון יודישען ליטעראטען- און זשורנאליסטען - פעראיין אין לאדז.

די גרינדונג פון דער יודישער האנדווערקער - ארגאניזאציע אין לאדז.

דער יודישער האנדווערקער אין דער קריזיס-צייט.—די האנדווערקער-באנק קומט צו הילף.—די הילף פון „דזשאינט". — די צענטראלע באנק. — קליינהענדלער ווערען אנגענומען אין דער האנדווערקער-באנק. — האנדווערקער-באנק נאר פאר האנדווערקער. — רעגירונגס-קרעדיט. — פ. ק. א. פערלאנגט גאראנטיעס.—א נייע עמיסיע פון אקציעס אויף 700.00 זל. — די לעצטע נייע פערוואלטונג און ראט. — די באנק איצט.

(בעארבייט פון ספעציעל-געזאמעלטע מאטעריאלען צום 15-יעהריגען יוביליי).

ווי בעוואוסט זענען פון ווירטשאפטליכען קריזיס אין לאדז די יודישע האנדווערקער שטארק געטראפען געווארען. די לאגע פון יחידים און פון גאנצע פאכען איז דערגאנגען ממש ביז צו א קאטאסטראפאלער. פיל פון די יודישע פאכען ארבייטען אויף סעזאן. אזוי לעבט דער גרעסטער טייל פון די יודישע האנדווערקער.

אין נארמאלע צייטען, פלעגען זיי אין דער נישט-סעזאן-צייט טיילמאל בעקומען א ביסעל ארבייט, אדער לעבען פון די אפשפארונגען, וואס זיי האבען געמאכט אין די גוטע חדשים פון דער סעזאן-צייט. נישט אלע מאל פלעגען די אפשפארונגען זיין גענוג ביז צום נייעם סעזאן און דא פלעגט צו הילף קומען א הלוואה'לע, וואס מ'פלעגט בעקומען אין דער האנדווערקער באנק אויף בילליגע צינזען און מ'פלעגט קענען זי אויסצאהלען אין לענגערע טערמינען.

די האנדווערקער-באנק האט א לאנגע געשיכטע. נישט איין האנדווערקער איז דורך איהר געשטעלט געווארען אויף די פיס און נישט איינער איז דערהאלטען געווארען פון רואין דורך דער שפיצע, וואס איז געקומען אין דער ריכטיגער צייט.

ווען דער „דזשאינט" האט ליקווידירט זיין טעטיגקייט אין פוילען, האט ער א טייל פון זיינע קאפיטאלען, וואס זענען געבליבען איבערגעגעבען ד. ה. „פונדיישאן", וועלכער האט צוו. אנד. איבערגענומען די צענטראלע קאאפעראטיווע באנק, וואס איהר אקציען-קאפיטאל איז געשטעלט אויף 650,000 זל. 51 פראצ. פון זיינע אקציעס, האט דער פונדיישאן איבערגעוויזען דער צענטראלער קאאפעראטיווע באנק, אזוי ארום האט די הויפט דעה איבער דער צענטראלער באנק בעקומען דער פערבאנד פון די קאאפעראטיווע בענק.

די צענטראלע באנק מאכט אלע אויסערליכע טראנזאקציעס, נעמט הלוואות, וועקסלען, רעדיסקאנטירט אין „באנק פאלסקי" און אנד. איהרע וועקסלען און קרעדיטירט די בענק-מיטגלידער פון'ם קאאפעראטיווען פערבאנד. ביז דער לעצטער צייט האט יעדער באנק געהאט דורכשניטליך צו 40 זל. קרעדיט אויף א מיטגליד.

אין לאדז זענען פאר'ן קריג געווען 9 קאאפעראטיווע בענק. צום פאריגען יאהר, זענען פון זיי פערבליבען די האנדווערקער-באנק און די דיסקאנטא-באנק (פעטריקאווער 43) פאר מיטעלע סוחרים און קליינע פאבריקאנטען. די צענטראלע פון פערבאנד האט דעריבער געפאדערט, אז די האנדווערקער-באנק זאל אויך אננעהמען אלס מיטגלי[דער] קליין-הענדלער און מענשען פון פרייע פראפעסיעס. די באנק האט אויף דעם געמוזט איינגעהן און איז געווארען א באנק פאר האנדווערקער און קליינהענדלער, אבער שפעטער האבען די קליינהענדלער ארגאניזירט פאר זיך א באנק (אגרא-אווא 10) א באנק האבען אויך ארגאניזירט מיטעלע סוחרים (פעטריקאווער 41). אזוי ארום בעקומט איצט די האנדווערקער-באנק צוריק איהר אייגענטליכען האנדווערקער כאראקטער און אלס נייע מיטגלידער שרייבט מען איין נאר האנדווערקער. היינט צו טאג האט די האנדווערקער-באנק אג'ערך 1000 מיטגלידער מיט א פאי-קאפיטאל פון 40 טויזענד זל. פון דעם זענען צירקא 750 האנדווערקער, די רעשט קליינהענדלער און פרייע פראפעסיעס.

בעת אין פוילען האבען אנגעהויבען בלאזען נייע ווינטען, האט מען אין די רעגירונגס-קרייזען בעשלאסען צו שטיצען מיט קרעדיט די האנדווערקער. ס'איז פאראויס געזעהען פאר די האנדווערקער א 50 מיליאניגער קרעדיט. מען האט שוין אויסגעצאהלט 5 מיליאן.

די פ. ק. א. וועלכע גיט ארויס די קרעדיטען וויל, נאטירליך האבען גאראנטירט, אז זי וועט זיי בעקומען צוריק, זי האט דעריבער אין פרינציפ בעשטימט, אז די קרעדיטען וועלען ארויסגעגעבען ווערען דורך די שטעטישע און קאאפעראטיווע בענק און הלוואות-קאסעס. די יודישע האנדווערקער פערטרעטער, וועלכע האבען אמאל איצט א געוויסען צוטרוי צו די לייטענדע קערפערשאפטען, האבען אבער נישט קיין צוטרוי צו די אייגענע אלגעמיינע קאסעס, וואו די יודישע מיטגלידער וועלען ווארשיינליך קיין קרעדיטען נישט בעקומען. האט מען אנגענומען מיטלען, אז ס'זאל אויסגעטיילט ווערען א ספעציעלע סומע פאר די יודישע האנדווערקער, מ'האט זיך געצאייניגט אפילו אויף א קלענערען בעטראג ווי ס'קומט פראפארציאנעל די יודישע האנדווערקער (800,000 זל. פון די ערשטע 2 מיליאן). אלס קאמפעטענטע יודישע פערזאן צו דערהאלטען די דאזיגע קרעדיטען, האט די פ. ק. א. אנערקענט די צענטראלע קאאפעראטיווע באנק. און די דאזיגע הלוואות זענען געגעבען געווארען נאר דורך בענק, און נישט קיין שום אנדערע ארגאניזאציעס.

צוליב דעם אבער, וואס דער אקציען-קאפיטאל פון דער צענטראלער-קאאפעראטיווער באנק איז א צו קליינער, האט זי דערווייל בעקומען בלויז 500.000 זל. איצט האט די באנק בעשלאסען ארויסצולאזען נאך אן עמיסיע פון אקציעס אויף 700.000 זל. און זי וועט קענען בעקומען ווייטערדיגע קרעדיטען. פאר די האנדווערקער-הלוואות נעהמט די פ. ק. א. 10 פראצ. א יאהר. די צענטראלע קאאפעראטיווע-באנק ביי די האנדוו.-בענק — 12 פראצ. און די האנדווערקער-בענק ביי זייערע מיטגלידער — 16 פראצ

אין מערץ 1926 איז פארגעקומען די לעצטע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער באנק. די דאזיגע פערזאמלונג איז שוין פארגעקומען ביי א לעבעדיגערער שטימונג: די באנק האט זיך שוין ארויסגערוקט אלס ווירקענדער פאקטאר אינ'ם לעבען פון די לאדזער יודישע האנדווערקער.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען געוועהלט געווארען: דירעקטאר ב. ארדינאנס, א. פיין און ל. ראזענבערג: אין ראט — לאוויניק יאקעל (פארזיצער), רידער, (וויצע-פארזיצער) פוטערמאן, בויפ, נייפעלד, צבריסקי וואלמאן ר. האפמאן, הערשקאוויטש, ליקערמאן, וועפשניק און סטאלניק. ס'איז אנגענומען געווארען א בודזשעט פון 16.000 זל. א יאהר און דער פאי איז בעשטימט געווארען אויף 25 זל

פאר דער לעצטער צייט האט די באנק זיך זעהר שטארק אנטוויקעלט און פערנעהמט איצט איינעם פון די ערשטע ערטער צווישען די קאאפעראטיווע בענק אין פוילען. זי האט געגעבען דעם אימפולס און געשטיצט בעת דער ענטשטעהונג דעם רויה-מאטעריאלען-קאאפעראטיוו „פשענזא" אין לאדז, וועלכער האט זיך זעהר גוט ענטוויקעלט. פון די פ. ק. א. הלוואות האט די באנק געגעבען א הלוואה דעם ניי-ענטשטאנענעם פראדוציר-קאאפעראטיוו פון די היטעל-מאכער, וועלכער האט אלע בעדינגונגען אויף צו ענטוויקלען זיך צו א שטארקער פאזיציע פון די האנדווערקער אינ'ם דאזיגען פאך.

אזוי האט זיך געגרינדעט, לעבט און ענטוויקעלט זיך די אינסטיטוציע, וואס יאן קירשראט האט געשאפען — די יודישע האנדווערקער-באנק אין לאדז.

(המשך קומט).

י. הינדעס.

צאהן-ארצט
H. Lewita-Fuchs
פעטריקאווער 50, טעל. 22 36
אויפנאהמס-שעהן: פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6.

די לאגע אויפ'ן תבואה-מארק.

( ) די סיטואציע אויפ'ן תבואה מארק איז היינטיגע וואך געווען זעהר נישט קיין קלארע. אין דער ערשטער רייה האבען צו דעם געווירקט די ערשטע טראנספארטען תבואה, וואס זענען אנגעקומען פון רוסלאנד. שוין די ידיעה וועגען דעם, אז די רעגירונג פיהרט אינטערהאנדלונגען וועגען אריינפיהרען תבואה פון רוסלאנד האט ארומגערופען אנ'איבערראשונג אין די מסחרישע קרייזען און האט באלד געווירקט אויפ'ן פאלען פון די פרייזען.

די פרייזען וועלען נאטירליך אויך ווייטער פאלען, אויב די טראנספארטען וועלען רעגולער אנקומען. די סוחרים און מילנער האלטען זיך אב פון גרעסערע איינקויפען אבווארטענדיג דעם ווייטערדיגען פאלען פון די פרייזען. אמהערסטען זענען געמאכט געווארען טראנזאקציעס מיט קארן.

די לאגעריסטען האלטען זיך אפ פון מעהל-קניות, דאגעגען די מילנער בעמיהען זיך וואס מעהר אויסצומאהלען. אויך דא איז צו בעמערקען א שוואכערע טענדענץ און אנ'אויסווארטענדע און די פרייזען זענען עטוואס צוריקגעגאנגען. די פרייזען אויף מעהל זענען אפהענגיג פון די תבואה-פרייזען.

ארבייט פון די מוהלים וועט נארמירט ווערען

נעכטיגע אסיפה אין דער קהלה.

(-) נעכטען איז אין דער לאדזער קהלה פארגעקומען א קאנפערענץ פון ראבינאט מיט די לאדזער מוהל'ס. מצד דער קהלה-פערוואלטונג האט זיך בעטייליגט דאקטאר בערגער. אויף דער קאנפערענץ איז אנגעוויזען געווארען, אז די טעטיגקייט ביי די מוהלים האט אנגענומען א זעהר נישט נארמאלען כאראקטער. די העבאמעס האבען איינגעפיהרט א פראטעקציאנס-סיסטעם רעקאמענדירענדיג „זייערע" מוהלים אזוי, אז ס'פאסירען פאלען, ווען איין מוהל האט 12-15 ברית'ן א טאג, און אנדערע האבען גארנישט.

בעת'ן וכוח ארום דער פראגע איז איינשטימיג פעסטגעשטעלט געווארען, אז די דאזיגע פראגע דארף נארמירט ווערען. דער ראבינאט און די קהלה-פערוואלטונג זענען מסכים געווען צו שטיצען דעם בעשלוס וועגען נארמירען די מוהלים פראגע און ס'איז בעשלאסען געווארען, אז אויב עמיץ פון די מוהלים וועט זיך נישט אונטערווארפען, וועט ער געפסלט ווערען אלס מוהל.

די אנוועזענדע 16 מוהלים האבען אונטערגעשריבען די פערפליכטונג. די נייע וואך וועט צוזאמענקומען א צווייטע קאנפערענץ וואו ס'וועט גענוי פעסטגעשטעלט ווערען, ווי אזוי צו נארמירען די ארבייט פון די מוהלים.

אונטערגעווארפענע קינדער

וועט דער רעגירונגס-קאמיסאר געבען נעמען.

(ב) לעצטענס איז שוין אריין אין קראפט די פעראָרדנונג, וועגען געפונענע קינדער, אויב ס'ווערט געפונען אנ'אונטערגעווארפען קינד, מעג אפילו זיין ביי דער יודישער קהלה, אדער, להבדיל, ביי א פראוואסלאווען קלויסטער, און אויב ס'וועט נישט זיין קיין שום סימן, צו וועלכער נאציאנאליטעט דאס קינד געהערט, וועט דאס קינד אפגעשיקט ווערען אין שטאטישען „זשלאבעק" אלס א קאטאליקעס.

דער נאמען וועט דעם קינד געגעבען ווערען דורך דעם רעגירונגס-קאמיסאר אליין. די אויסגעשטעלטע מעטריקע וועט איבערגעשיקט ווערען דעם אינערן-מיניסטעריום.

געשטארבען אנ'אונבעקאנטער זקן אין וואנע.

(-) נעכטען איז אין דעם שטאטישען באד-אנשטאלט אויף (שקאלנא 11) געקומען א 60 יעהריגער קריסט און זיך גענומען א וואנע.

ס'איז אבער פערביי איבער א שעה, און ווען דער אלטער איז אלץ נישט ארויס, האט מען אויפגעריסען די טיר און איהם געטראפען ליגען טויט נעבען דער וואנע.

דער ארויסגערופענער דאקטאר האט קאנסטאטירט דעם טויט.

ס'איז נישט בעוואוסט, צי דער אלטער איז געשטארבען פון א נאטירליכען טויט, אדער ער האט זיך פערסמט.

דער נאמען פון דעם פערשטארבענעם איז אויך נישט בעקאנט.

געבוירען א קינד און אריינגעווארפען אין פילטער.

● נעכטען ארום 2 א זייגער נאכמיטאג, ווען די איינוואוינערין פון הויז אויף פושעיאזד 23 אנגא קאטשמארעק, איז אריין אינ'ם קלאזעט, וואס געפינט זיך אויפ'ן זעלבען הויף, האט זי דערהערט, פון א ווינקעל קרעכצען.

זי איז צוגעגאנגען נעהנטער און בעמערקט, ווי עס שטעהט א יונגע פרוי אין דעם זעלבען אויגענבליק, האט די יונגע פרוי אריינגעווארפען אין פילטער א פעקעל.

די אונבעקאנטע האט געוואלט אנטלויפען, אבער זי איז אומגעפאלען, ווייל זי האט נישט געהאט קיין כוחות.

פרוי קאטשמארעק האט באלד אלארמירט די שכנים, וועלכע האבען ארויסגערופען פאליציי.

ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די אונבעקאנטע האט עטליכע מינוט צוריק אין קלאזעט געבוירען א קינד, און דאס קינד אריינגעווארפען אין פילטער.

די פאליציי האט ארויסגערופען די 2-טע פייערלעשער-אפטיילונג, וועלכע האט, נאך א האלבער שעה זוכען, געפונען דאס ניי-געבוירענע קינד שוין טויט.

די פערברעכערישע מוטער איז אפגעפיהרט געווארען אין קאמיסאריאט, וואוהין ס'איז אויך אנגעקומען פאגאטאוויע.

נאכ'ן ערטיילען דער פערברעכערין די ערשטע הילף, איז זי איבערגעשיקט געווארען אין קינדעטארען-קליניק אויף נארוטאוויטש-גאס. נעבען בעט פון דער ארעסטירטער, איז אוועקגעשטעלט געווארען א פאליציי-וואך, ווייל נאכ'ן געזונד ווערען וועט זי איבערגעשיקט ווערען אין טורמע.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די פערברעכערין הייסט יוזעפא פערלאסקא, 20 יאהר אלט, און ערגיץ נישט איינגעמאלדען.

דאס טויטע קינד איז איבערגעשיקט געווארען אין פראזעקטאריום.

א סענסאציאנעל־ע שאנטאזש = געשיכטע.

מיט דראהונגען פון רעוועלאציעס געוואלט אויספרעסען געלד.

אין ווארשאווער אויספארשונגס-אמט איז מאנטאג געקומען דער פארזיצענדער פון דער חברה „אחיעזר" (נאוואליפיע 15), וואס גיט ארעמע קראנקע אומזיסטע מעדיצינישע הילף – ד"ר מאקסימיליאן בירא און געמאלדען וועגען פאלגענדער אריגינעלער אפערע: אין משך פון עטליכע יאהר איז אין דער אמבולאטאריע פון דער חברה „אחיעזר" אויף נאוואליפיע 15, געווען אנגעשטעלט אלס אגאליזען-מאכערין פרל' אסתר ר. (נעבשא 29) מיט עטליכע וואכען צוריק איז זי געווארען רעדוצירט פון איהר פאסטען. אלס ענטשעדיגונג האט די פערוואלטונג פון „אחיעזר" איהר אויסגעצאלט 360 זל.

נאכדעם ווי די ענטשיידונג איז איהר געווארען אויסגעצאלט, איז דער פאטער פון דער רעדוצירטער פרל. ר. געקומען צום ד"ר בירא אין זיין וואוינונג אויף מארשאלקאווסקא 123 און איהם געדראהט, דאס אויב ער וועט נישט געבען קיין צוויי טויזענד זלאטעס ענטשעדיגונג פאר דעם אבזאגען פון פאסטען זיין טאכטער, וועט ער אין א ווארשאווער טעגליכער יודישער צייטונג אבדרוקען סענסאציאנעלע רעוועלאציעס, וועגען כלומר'שטע מיסברויכען, וואס זענען בעגאנגען געווארען אין „אחיעזר" דורך געוויסע פערוואלטונגס-מיטגלידער און אויך רעוועלאציעס ספעציעל וועגען דער פערזאן פון ד"ר בירא אויך. דערביי זאל דער דאזיגער ר. האבען אנגעוויזען, אז ער איז א גאנצער „מומחה" איבער דרוקען רעוועלאציעס, אזעלכע רעוועלאציעס האט ער געדרוקט אין דער דאזיגער צייטונג.

היות דאס געשפרעך צווישען ד"ר בירא און ה' ר. איז פארגעקומען אונטער 4 אויגען און קיין עדות זענען דערביי נישט געווען, איז ד"ר בירא געפאלען אויף א המצאה און ערקלערט ר.-ן אז ער איז דערפאר דאס זיין טאכטער זאל בעקומען די 2 טויזענד זל. אבער פון זיין אייגענער טאש איז ער דאך נישט בכח צו בעצאהלען אזא סומע, דאס דארף דאך די פערוואלטונג פון „אחיעזר" בעצאהלען. דעריבער פערלאנגט ער פון ר. אז ער זאל זיין ארויסגעשטעלטע פאדערונג מאטיווירען שריפטליך און אנגעבען אין דער מעלדונג דאס אין פאל, ווען מ'וועט נישט אויסצאהלען איהם די 2 טויזענד זלאטעס, וועט ער פערעפענטליכען סענסאציאנעלע רעוועלאציעס געגען „אחיעזר", וואס וועלען קאמפראמיטירען די חברה און די פערוואלטונג.

ה' ר. האט דעראויף מסכים געווען און אנגעשריבען אלץ אזוי ווי ד"ר בירא האט געפאדערט פון איהם. נאך דעם ארויסבעקומען דעם דאזיגען דאקומענט, איז ד"ר בירא גלייך אוועקגעפאהרען אין אויספארשונגס-אמט און געמאלדען וועגען דער גאנצער געשיכטע, ווי אויך בייגעלעגט דעם בריף פון ר. צו דער פערוואלטונג פון „אחיעזר". ד"ר בירא בעשולדיגט ר. אין שאנטאזשירען די חברת „אחיעזר" און איהם דורך דראהונגען, ערקלערענדיג, אז קיין שום מיסברויכען זענען אין אחיעזר נישט פארגעקומען. מיט די דראהונגען איז ר. אויסען געווען ארויסצופרעסען 2000 זל. ביי א פילאנטראפישער אינסטיטוציע. עס איז באלד פאראָרדענט געווארען אן ענערגישע אויספארשונג אין דער סענסאציאנעלער אפערע. ר. איז ארויסגערופען געווארען זיך צושטעלען אין דער פאליציי.

אינסטיטוט צו פארשען די ענינים

פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען.

וועגען דער טעטיגקייט פון „אינסטיטוט צו פארשען די ענינים פון נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען" אינפארמירט מען פאלגענדע פרטים:

אין יאהר 1921 האט א רייה פערזאנען פון דער פאליטישער און וויסענשאפטליכער וועלט ווי פראפ. מ. האנדעלסמאן, רעד. ט. האלובקא, פראפ. ל. קושיוויצקי, דער ערשטער פוילישער פרעמיער יאן קוכארזשעווסקי, סענאטאר פאונער, עקס-פרעמיער דעפ. טוגוט א.א. אנערקענט די נויטיגקייט צו שאפען א וויסענשאפטליך-געזעלשאפטליכע אינסטיטוציע, וואס זאל האבען דעם צוועק צו פארשען דעם צושטאנד און די ענטוויקלונג פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען.

צוליב פערשיידענע סבות איז די טעטיגקייט פון אינסטיטוט איבערגעריסען געווארען און ערשט די לעצטע 2 יאהר איז מען צוגעטרעטען דעם אינסטיטוט בעהעריג ארגאניזירען און פערברייטערן.

די אויפגאבען פון אינסטיטוט זענען פעסטגעשטעלט געווארען אויף אזא אופן: 1) זאמלען מאטעריאלען, וואס האבען א שייכות צום קולטורעלען, עקאנאמישען, רעליגיעזען און פאליטישען לעבען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען; 2) זאמלען מאטעריאלען וועגען די לעבענס-בעדינגונגען און יורידישע לאגע פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין אנדערע לענדער און 3) פערעפענטליכען די געזאמעלטע מאטעריאלען, איינארדנען פארלעזונגען, קאנפערענצען א. ד. גל.

אין דער פערוואלטונג פון אינסטיטוט זענען אריין: דעפ. טוגוט (פרעזעס). דעפ. ל. לאמינסקי. פראפ. מ. האנדעלסמאן. פראפ. וו. קאמיעניעצקי, י. טאמאלאווסקי און א. טארנאווסקי. די פערוואלטונג האט בעשטימט אלס דירעקטאר פון אינסטיטוט דעם רעדאקטאר ט. האלובקא און אלס הויפט-סעקרעטאר ה' סט. י. פאפראצקי.

עס זענען ארגאניזירט געווארען 8 סעקציעס:

1) פאר נאציאנאלע מינדערהייטען אויפ'ן אינטערנאציאנאלען באדען, וואס דארף פארשען די לאגע פון נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען. מיט דער ספעציעלער בעריקזיכטיגונג פון דער פוילישער שטעלונג אין דער דאזיגער פראגע. בראש פון דער סעקציע געפינט זיך פראפ. האנדעלסמאן; אלס סעקרעטאר ה' פאפראצקי.

2) פאר נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען, וואס איז פונאנדערגעטיילט געווארען אויף בזונדערע קאמיסיעס: אוקראינישע, ווייסרוסישע, ליטווישע, יודישע, דייטשע, רוסישע און טשעכישע. בראש פון דער קאמיסיע געפינט זיך דעפ. טוגוט.

3) פאר נאציאנאלע מינדערהייטען אין די שכנות'דיגע לענדער אונטערן פארזיץ פון פראפ. קאמיעניעצקי.

נאכ'ן ארגאניזירען די אוקראינישע קאמיסיע איז מען צוגעטרעטען צום ארגאניזירען די יודישע קאמיסיע.

צו דעם צוועק איז פארגעקומען א פערזאמלונג, אויף וועלכע עס זענען איינגעלאדען געווארען: פראפ. שאר, פראפ. באלאבאן, דעפ. שיפער און ה' לובלינער.

בעת דער דיסקוסיע האט דעפ. שיפער געפרעגט, צי דער אינסטיטוט טראגט א פריוואטען, געזעלשאפטליכען כאראקטער, אדער איז א רעגירונגס-אינסטיטוציע.

רעד. האלובקא האט אויפגעקלערט אז דער אינסטיטוט איז א געזעלשאפטליכע ארגאניזאציע, וואס האט דעם צוועק צו אינפארמירען די פוילישע געזעלשאפט וועגען די פאליטישע און אידעאלאגישע ריכטונגען אינ'ם פוילישען יודענטום, זיך בעקענען מיט די יודישע קולטורעלע אנשטאלטען, שול-וועזען, טעאטער און יודישע קונסט.

אין הסכם מיט'ן פראיעקט פון ה' האלובקא ווערט פארויסגעזעהן צו שאפען 5 קאמיסיעס: פאליטישע, קולטורעל-געזעלשאפטליכע. ווירטשאפטליכע, דעמאגראפישע און אינטערנאציאנאלע. אין ערשטען פלאן וועלען געשאפען ווערען די פאליטישע און די קולטורעל-געזעלשאפטליכע קאמיסיעס.

צו די קאמיסיעס וועלען איינגעלאדען ווערען יודישע געזעלשאפטליכע טוער, וואס זענען גענוי בעקאנט מיט דער טעטיגקייט פון יעדען געביט בזונדער.

די הכנות צו די הכנסה-און- אומזאץ-שטייער.

אויפ'ן סמך פון א ספעציעלען צירקוליאר האט מען איצט אנגעהויבען צו מאכען דעם הכנסה-שטייער מיט שטרענגע עקזעקוציע-מיטלען.

דאס פינאנץ מיניסטעריום האט גלייכצייטיג בעאויפטראגט אלע שעפען פון די פינאנץ אמטען צו מאכען אלע מעגליכע צאהלונגס - פערלייכטערונגען פאר די, וואס קאנען נישט בעצאהלען מיטאמאל דעם שטייער.

די סוחרים און קרעמער, וואס ווילען אז מען זאל זיי נישט מאכען קיין עקזעקוציע אויף דער גאנצער סומע פון הכנסה-שטייער, וואס עס קומט פון זיי, זאלען בעסער נישט ווארטען, ביז מען וועט צו זיי קומען מאכען אנ'עקזעקוציע, נאר זאלען שוין איצט זיך ווענדען צו די שעפען פון די אמטען מיט ביטעס, אז מען זאל זיי צולייגען דעם שטייער אויף עטליכע ראטעס.

די שעפען האבען דעם אויפטראג צוצולייגען אויף ראטעס, אויסצוצאלען אין משך פון 2 ביז 3 חדשים, יעדע 2 וואכען אדער 4 וואכען איין ראטע.

אויף ראטעס וועט מען צולייגען שטייערן פאר די דאזיגע פערזאנען, וואס וועלען אין זייער ביטע אנגעבען ריכטיגע און בעגרינדעטע מאטיווען, פארוואס זיי קאנען נישט בעצאהלען מיטאמאל.

עס איז פערשטענדליך, אז די גרעסטע טייל סוחרים זענען נישט אימשטאנד צו בעצאהלען איצט מיטאמאל דעם גאנצען הכנסה-שטייער, ווייל מען האט איצט געמוזט היבשע סומען ארויסגעבען פון געשעפט אויף פאטענטען. דאס איז א גענוגענדער מאטיוו.

ווער עס וועט נישט אנגעבען קיין ביטע וועגען אויסצאהלען אין ראטעס, וועט מען ביי איהם מאכען אנ'עקזעקוציע און עס וועט צוגעהן קאסטען 5 פראצ.

אלע פינאנץ-אמטען האבען שוין בעקומען א בעפעהל, דאס זיי זאלען שוין אנהויבען צו מאכען צוגרייטונגען אויף אפצושאצען דעם אומזאץ-שטייער פאר'ן יאהר 1926.

מען הערט שוין אויס די זאך-קענער-בעאמטע און מען שטעלט שוין צונויף אויף ספעציעלע פארמולארען די אומזאצען און טראנזאקציעס פון יעדען סוחר, לויט ווי מען האט דאס ארויסגענומען פון די ביכער ביי די הורטאווניקעס, פון די בענק, פאסט, באהן א. ד. גל.

אין גיכען וועט מען דארפען דערלאנגען דעקלאראציעס וועגען אומזאץ פון גאנצען יאהר 1926, ווייל, ווי בעוואוסט, וועט מען איצט אפשאצען דעם אומזאץ פאר'ן גאנצען פערגאנגענעם יאהר און מען וועט אראפרעכענען די איינגעצאלטע קאנטעס.

נקמה פון א הינט-שלעגער איבער 3 יודען.

איין יוד געשטארבען פון די וואונדען.

אין סיעראצק איז מיטוואך אוונט פארגעקומען א שוידערליכער אנפאל אויף דריי יודען.

דער שטאדטישער הינד-שלעגער טאבמשפוסקי, וועלכער האט אמאל געהאט א סכסוך מיט די ברידער ליב און משה צוקער, איז פאריגען מיטוואך אויף דער נאכט, צוזאמען מיט זיין לעהר-יונג, בעוואפענט: איינער – מיט א מעסער דער צווייטער – מיט א באגנעט, בעפאלען היגער דער שטאדט די דריי יודען: ניסן פלודע און די צוויי ברידער צוקער, וועלכע זענען געגאנגען פון דער קאלאניע קיין סיעראצק. און ווי שווער פערוואונדעט.

צו די בעפאלענע איז צומארגענס, דאנערשטאג אין דער פריה, ארויסגערופען געווארען די ווארשאווער „פאגאטאוויע", וועלכע האט צוגענומען קיין ווארשא, אין יודישען שפיטאל אויף טשיסטע, די צוויי פערוואונדעטע ברידער צוקער; וואס אנבעלאנגט דעם דריטען פערוואונדעטען, ניסן פלודע, וועלכער איז געווען אין האפנונגסלאזען צושטאנד, האט די „פאגאטאוויע" געלאזען אויפ'ן ארט און דער אומגליקליכער איז אין גרויסע ווייטאגען אין צוויי טעג ארום געשטארבען. דער שטאדטישער דאקטאר האט קאנסטאטירט, אז ביי איהם זענען דורכגעשטאכען די לונגען.

פרייטאג אין דער פריה (ווייל דאנערשטאג איז געווען חנא) האט מען דעם היצעל אבגעפיהרט קיין פולטוסק צום אויספארשונגס-ריכטער; אבער ווי גרויס איז געווען די פערוואונדערונג ביי דער סיעראצקער בעפעלקערונג, ווען שבת אוונט איז דער דערמאהנטער מערדער צוריקגעקומען קיין סיעראצק. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער אויספארשונגס-ריכטער האט איהם בעפרייט געגען א קויציע פון 300 זלאטעס !..

איינע סיעראצקער יונגעלייט האבען צווישען זיך צונויפגענומען א געוויסע סומע געלד און באלד דעלעגירט זיי ערען א פארשטעהער צום קרייזגעריכט קיין מלאווא, כדי איהם איבערצוגעבען וועגען דעם בלוטיגען געשעהעניש אין בעטען, אז עס זאל באלד דורכגעפיהרט ווערען א גענויע אויספארשונג איבער דעם דערמאהנטען ענין.

Dr. med. H. LUBICZ

צענעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, מענערישע און מע-נער-שוואכע קראנקהייטען.

היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל) נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

יורידישע עצות

קופאן.

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט"

בעם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 12. יאנואר 1927.

2865. גאלד-ווערקשטאט.

אין Zakład ubezpieczenia od wypadków. גילטען די זעלבע כללים וועגען איינמעלדען און אויסמעלדען, ווי אין קראנקען-קאסע. דאס, וואס איהר האט אויסגעמאלדען דעם ארבייטער פון דער קראנקען-קאסע, איז נישט יוצא פאר Z. U. od wypadków לויט אונזער מיינונג קאן מען אייך בעשטראפען פאר נישט אויסמעלדען, מען דארף אבער אייך בעפרייען פון צאהלען דעם אפצאהל פאר'ן לעצטען האלבען יאהר. דערלאנגט א בקשה.

2866. גיל-טש.

עס איז א פראגע, צי עס האנדעלט זיך וועגען שטייערן אדער א פריוואט-חוב. אין ערשטען פאל קאן מען נישט לייגען קיין ארעסט אויף דער איינציגער מאשין. דאגעגען אויפ'ן חשבון פון א פריוואט חוב אויב עס איז אין רשות פון בעל חוב נישט פארהאן קיין אנדערן אינווענטאר, קאן מען מאכען א זאיענטשא אויך אויף אנ'איינציגע מאשין.

2867. א לעזער פון מאגיסטראצקא.

פאר דעם, וואס די געמאכטע ביים אויספארשונגס - ריכטער ערקלערונגען שטימען נישט מיט'ן פאליציאישען פראטאקאל קאן מען אייך נישט בעשטראפען. בעשטראפען קאן מען נאר ווען די ערקלערונגען אויף דער געריכטס פערהאנדלונג שטימען נישט מיט דעם פראטאקאל פון אויספארשונגס-ריכטער.

2868. הענעכאוויטש.

עס איז א פראגע צי די מלוכה-קאסע האט דערפון עפּיס געליטען. מיר מיינען, אז דאס געריכט וועט אייך בעפרייען. פערצעלטערט איז דער ענין נישט. די אמנעסטיע פון 1923 דארף אויף דעם פערברעכען זיין חל.

2869. א גרופע פעראינטערעסירטע.

אמת, די האנדווערקער, וועלכע ארבייטען אליין און בעשעפטיגען נישט קיין גערונגענע ארבייטער, דארפען קיין פאטענט נישט אויסקויפען, פונדעסטוועגען ראטען מיר אייך, אז איהר זאלט אזא פאטענט יא אויסקויפען. קיין אבראט-שטייער וועט שוין די קאטעגאריע האנדווערקער נישט צאהלען.

2870. פינקוס.

די מלבושים, וועלכע זענען נויטיג דעם בעל-חוב אין דעם געגעבענעם צייט-יאהר קאנען לויט'ן ארט. 973 פון אוסטאוו וועגען דער ציוויל-פראצעדור נישט סעקוועסטרירט ווערען. דעריבער האט דער קאמארניק נישט קיין רעכט צו לייגען אנ'ארעסט אויפן פעלץ, סיידען איהר האט נאך א פעלץ.

2871. א לעזער פון וושכאדניא 50.

מען מוז אייך דאס קינד מעלדען אויף אייער נאמען, אויב איהר האט מיט אייער פרוי נישט קיין אקטען, וועט אויף דער מעטריקע פון קינד דערמאנט ווערען, אז עס איז נישט פון א געזעצליך געהייראטע פרוי.

2872. L. F.

דאס איז א ריין ציווילער ענין און די פאליציי וועט אין דעם פאל זיך נישט אריינמישען. קודם כל פאדערט אויף אייער קאנטראהענט רעיענטאל, אז ער זאל אויספיהרען די גענומענע אויף זיך פליכטען.

ווי אַזוי האָב איך געל־ייענט אַ השכלה ביכעל...

אַ קאַפּיטעל פון אחד העם׳ס מעמואַרען.

ספרים זענען אין מיין צימער געווען אַ סך, דער פאָטער מיי:ער האָט מיר געלאָזט קויפען ספרים וויפיל איך האָב געוואָלט. אַזוי איז געוואַקסען און גרויס געוואָרען די ביבליאָטעק פון מיין פאָטער, וועלכע האָט זיך געפונען אין מיין צימער. איך פלעג צו מיין פאָטערס ספרים צושטעלען יעדען ספר, וואָס איך האָב בעקומען און געקויפט.

פערשטעהט זיך, אַז די ביבליאָטעק איז געווען איינגעצאַמט „קורש", זי האָט ענטהאַלטען נאָר ספרי קודש און די ליטעראַטור פון אַלטערטום און מיטעל־אַלטער. מיין פאָטער אַליין האָט האַלט געהאַט צו לייענען אויך השכלה־ספרים, אָבער נאָר וויסענשאַפטליכע און געשיכטע ביכער, אָבער אויך די האָט ער געהאַלטען נישט פאַר כפרים, נאָר פאַר סתם זאַכען, וואָס דינען צום צייט־פערטרייב.

איינמאָל האָט פאַסירט און מיין פאָטער איז אַריין צו מיר אין צימער און געפונען אויף מיין טיש דעם ספר „גן נעול" פון ר׳ נפתלי הערץ ווייזעל. וויי־זעל איז פערדעכענט געוואָרען ביי די „חסידים" פאַר אַ גרויסען אַפּיקורוס, כמעט נישט קיין קלענערן ווי רמבמ׳ן (ר׳ משה מענדעלסאָן). און ווען מיין פאָטער האָט דערזעהן אָט דעם ספר ליגענדיג אויף מיין טיש, האָט זיין פּנים זיך צונויפגעקרימט. איינינע מינוטען איז מיין פאָטער אַזוי געשטאַנען און גאָרנישט נישט געזאָגט. נאָכדעם האָט ער זיך געווענדעט צו מיר און געזאָגט מיט אַ רוהיגען טאָן:

„הער אויס ביזט שוין נ׳שט קיין יונגעל, און אין דיין רשות איז צו ליי־ענען, וואָס דו ווילסט, איין זאַך בין איך אָבער געצוואונגען דיר צו זאָגען: איך קען בשום אופן נישט מסכים זיין, דו זאָלסט אַריינברענגען אַזעלכע ספרים אין מיין ביבליאָטעק, און אויב דו ווילסט דוקא עוסק זיין אין זיי—וועל איך צונעמען מיינע ספרים פון דיין צימער.

פערשטעהט זיך, אַז איך האָב נישט געוואָלט צושטימען דער פאָטער מיינער זאָל צונעמען זיינע ספרים פון מיין צי־מער און איך בין געצוואונגען געווען איהם פערשפרעכען, אַז איך וועל מעהר נישט קויפען אַ זעלכע השכלה ספרים.

מיין דעמאָלדיגען צושטאַנד ווער דער לעזער פערשטעהן נאָכ׳ן צופאַל, וועגען וועלכען איך וועל דאָ דער־צעהלען.

צופעליג איז מיר בעקאַנט געוואָרען דער נאָמען „הצופה" פון ערטער. איך האָב זעהר געוואָלט איהם זעהן און ליי־ענען. איך האָב אָבער נישט געוואוסט ווי אַזוי דאָס דערגרייכען. איינמאָל אָבער—אין אַ הערבסט.טאָג איז געקומען אין אונזער וואוינאָרט איינער פון די מוכרי־ספרים, וואָס פלעגט געהן פון אָרט צו אָרט. ווי עס איז געווען דער מנהג דעמאָלט. איך האָב אָנגעהויבען זוכען צווישען זיינע ספרים אפשר וועל איך געפינען צווישען זיי אַזעלכע, וועל־כע איך וואָלט געקענט קויפען און פלוצים—האָב איך דערזעהן צווישען זיי ערטערס „הצופה". וואָס זאָל איך טון?—קויפען דעם כפר און אוועקשטעלען א־הם צווישען אַלע ספרים האָב איך געהאַלטען פאַר נישט מעגליך נאָכ׳ן גע־שפרעך מיט׳ן פאָטער, וועגען וועלכען איך האָב דערמאָנט פ־יהער; פון דער אַנדערער זייט אָבער האָט מיין האַרץ גיט געלאָזען מיר אדורכלאָזען אַזאַ געלע־גענהייט צוריקצושטעהרען דעם ספר דעם מוכר־ספרים. איך האָב מלחמה געהאַלטען מיט זיך, סוף כל סוף האָב איך נישט געקענט גובר זיין מיין יצר הרע און איך האָב דעם ספר געקויפט, דאָס איז געווען אָווענד־צייט, אַז אַלע אינ־דערהיים ביי אונז האָבען זיך געלייגט שלאָפען און איך בין געווען זיכער, אַז קיין מענש וועט נישט אַריינגעהן צו מיר אין צימער ביז׳ן פריהמאָרגען, האָב איך אַרויסגענומען דעם ספר און געלייענט. אַ גאַנצע נאַכט ביז איך האָב איהם דורכגעלייענט איבנאַנצען און ווען עס איז געקומען מאָרגען בעגינען דער די נער איינהייצען דעם אויווען, האָב איך דעם ספר אַריינגעוואָרפען אין אויוען אַריין און עס איז קיין סימן נישט גע בליבען, אַז עס איז דאָ וואָס פאָרגע־קומען.

לייבעל הוזאר און דער פאָליציאַנט.

אַ וואַרשאַוער בילדעל.

דער האַנדעלס־אָנגעשטעלטער לייב מאַזורעק (בזשאָזאָוואַ 12) האָט זיך שטאַרק בעגרייט צום מאַסקען־באַל פון „חנוך ילדים". וואָס איז פאָרגעקומען דעם פערגאַנגענעם שבת אין קינאָ „פּאַלאַס".

געוואוסט האָט ער, אַז אויפ׳ן שפּ נעם געשלעכט פון היינטיגען דור ווירקט אימפּאָזאַנט אַנ׳עלעגאַנטער מי־ליטערישער מונדיר פון אַ העלד. מאַ־זורעק האָט זיך דעריבער אויסגעבאָרגט אַ שפּאָגעל־נייעם הוזאַרען־מונדיר מיט לאַקירטע שטיוועל, דערצו האָט ער צו־גע ויפט אַ פּאָר שפּאָרען און האָט אויסגעבאָרגט אַ ניקעלנע שווערד.

פערשטענדליך, אַז אַרויסגעהענדיג פון שטוב האָט דער „הוזאַר" אָנגעטון אויף זיינע העלדישע מלבושים זיין פשוט׳ן אָבגעבלאַקעוועטען פּאַלטאָ און אַ ז אוועק אויפ׳ן באַל.

דער כשוף פון מונדיר האָט טאַקע געווירקט: מאַזורעק האָט געהאַט גרויס „פּאָוואָדזעניע".

פאַרטאָג האָט זיך מאַזורעק אומגע־קעהרט מיט אַ פול דערפרעהט הערץ און מיט אַ... אויסגעלעדיגטער קעשע־נע — אַזוי אויסגעלעדיגט, אַז ער האָט זאָגאַר נישט געהאַט אויף קיין דראָזש־קע אין דער הוזאַר האָט געמוזט זיך אומקעהרען אַהיים צו־פוס.

אויף אַלט־שטאָדט איז מאַזורעק׳ן ענטקעגענגעקומען אַ פּשושאָדאָוניק.

זעהענדיג אַ ציוויל־געקליידעטען פערשוין מיט אַ שווערד אונטער׳ן מאַנ־טעל, האָט ער איהם אָפּגעשטעלט. דער „הוזאַר" איז שטעהן געבליבען אַ צו־מישטער און האָט אָנגעהויבען שטאַמ־לען.

— ווער ביזטו?

— לייבל, הייס איך.. „חנוך ילדים"...

— ביזט אַ הוזאַר?

— איך בין... מאַזורעק.

אַזוי ווי מאַזורעק האָט אויך נישט געהאַט ביי זיך קיין דאָקומענטען, האָט מען איהם פערהאַלטען אין אַרעסט.

עס איז שוין געווען גוט טאָג, ווען לייב מאַזורעק האָט, ענדליך, איבער־צייגט דער פּאָליציי, אַז ער איז קיינעם נישט זיין נשמה שולדיג, אַז מיט זיין שווערדעל האָט ער בלויז געמיינט — אַ לייכטען פלירט מיט מאַסקעלעך.

דער יונגערמאַן האָט זיך שטאַרק איינגעהילט אין זיין פּאַלטאָ און אַוועק־געשפּאַנט אַהיים צוזאָגענדיג אין קאָמי־סאַריאַט, אַז אויף ווייטער וועט ער זוכען אַנדערע מיטלען אויף — ערפּאָלג.

פּראָצעס וועגען פּאָרטמאָנאַר ביי פּערמאַכטע טירען.

דאָס וואַרשאַוער קריין געריכט אונ־טער׳ן פאָרזיץ פון ריכטער קראַטאָוועסקי האָט נעכטען בעטראַכט ביי פערמאַכטע טירען אַ פּראָצעס וועגען אַ.. פּאָרטמאָנאַר.

די געשיכטע פון פּראָצעס שטעלט זיך פאָר אַזוי:

דער פּריזירער האַגריק האָט בעגעג־נעט אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ גאַס אַ יונ־גע שעהנע פרוי, וועלכע ער האָט אויך צו זיך איינגעלאַדען. די דאַמע האָט די איינלאַדונג אָנגענומען און אַזוי ווי זי איז געווען הונגעריג און ה׳ ב. האָט אין שטוב גאָרנישט געהאַט צו עסען, זענען זיי ביידע אַראָב אין אַ רעסטאָ־ראַן אויף אָווענד־ברויט. אויפ׳ן וועג האָט אָבער דאָס מיידעל דערזעהן אַ פרישען „פּרייער" און איז גלייך געוואָ־רען. ווען דער לעצטער איז אַנ׳„עלעגאַנ־דער" געקומען אַהיים, האָט ער בע־מערקט, אַז דער „גאַסט" האָט ביי איהם צוגענומען אַ גאָלדענעם פּאָרטסיגאַר.

צומאָרגענס האָט דער פריזירער צו־פעליג געטראָפען זיין נעכטיגען גאַסט און אָבשטעלענדיג זי, האָט ער געפאָ־דערט, זי זאָל איהם צוריק אָבגעבען דעם פּאָרטסיגאַר. דאָס מיידעל האָט ער־קלערט, אַז דער פּאָרטסיגאַר געפינט זיך ביי איהר „פריינד" וולאַדיסלאַוו שי־קאָ סקי אויף דאָברע.

ווען ביי ע זענען געקומען אויף דאָ־ברע־גאַס, האָט דער „פריינד" ערקלערט, אַז ער האָט דעם פּאָרטסיגאַר פערלוירען.

ה׳ ב. האָט דאַן געלאָזען ביידע אַרע־סטירען און אַזוי ווי דאָס „פריילין" האָט געטענה׳ט, אַז ב. האָט איהר דעם פּאָרט־סיגאַר געגעבען אַלס בעלוינונג פאַר׳ן „בצוך". איז דער פּראָצעס בעטראַכט געוואָרען ביי פערמאַכטע טירען.

נאָכ׳ן דורכפיהרען די פערהאַנדלונג, האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַנ־אורטייל, לויט וועלכען ביידע אָנגע־קלאָגטע — די „דאַמע" און איהר פריינד — זענען בעפרייט געוואָרען.

רעדאַקציאָנס־קאָלעגיום:
מ. בראַדרואַהן, ל. בראַנס, ח. י. ברוסמאַנסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. לויבמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר־קאָאָפּעראַציוו מיט בעש־האַפטונג.

Dr. med.

EYCHNER Jakób

Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24

צוריקגעקעהרט.

אינערליכע־ און קינדער־קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6–7, זונטאָג פון 3–4.

Dr PRYBULSKI

צוריקגעקעהרט.

זאַמענהאָפא 1, טעלעפאָן 25-38

ווענערישע און האָר־הויט־קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האָר־אויספאַל), רענטגען־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָווענד, ראַטשן: פון 4—5 נאַכט.

אין דער לעצטער שעה.

אַ מלחמה־ערא׳נערונג.

פון ז. שער

2.

יענעם טאָג. איידער מיר זענען גע־גאַנגען מאַכען אַנ׳אַטאַקע אויף די דיי־טשען, איז געווען אַ צער און אַ שרעק אויף איהם צו קוקען. ווי אַ פערוואונ־דעטע חיה איז ער אַרומגעגאַנגען הין און צוריק. זיינע אויגען זענען משונה גרויס געוואָרען ווי זיי וואָלטען פון די לעכער געוואָלט אַרויסשפּרינגען. דער פּנים זיינער איז געוואָרען איינגעפאַ־לען, שוואַרץ, און ערד זיך פערוואַנדעלט און ער האָט אַ גאַנצען טאָג מאָדנע עקשנות׳דיג געשוויגען. זיינע ליפּען זע־נען ווי מיט שלעסער צוגעשלאָסען גע־ווען און קיין האַרט איז פון זיין מויל נישט אַרויסגעקומען. ער האָט אַ גאַנ־צען טאָג געהאַלטען אין איין אָבבינדען און צונויפבינדען דאָס פּעקל בריף וואָס ער האָט די גאַנצע צייט פון זיין יונג ווייבעל בעקומען; האָט די בריף נעהאַלטען אין איין לייענען און אי־בערלייענען; פלעגט ביי יעדען מאָל לייענען זיי קושען, בעת מעשה געהאַל־טען אין האַנד אַ קליין פאָטאָגראַפיש בילד פון זיין פרוי; האָט דאָס בילד אויך די גאַנצע צייט ליידענשאַפטליך געקושט און זיינע אויגען זענען פול געווען מיט טרערען.

ס׳איז געווען הערבסט. די לופט איז געווען פייכט און קאַלט. ס׳איז געוואָ־רען פינצטער. די זון האָט זיך אָנגע־הויבען זעצען, אי נעלם געוואָרען היג־טער די בערג און פון אַלע זייטען האָ־בען זיך אָנגעהויבען שפּרעען, רוקען דונקעלע פערנאַכטיגע שאָטענס.

מען האָט אונז געהייסען זיך גרייט מאַכען צום גאַנג. וואו און צו וואָס מיר געהען, האָבען מיר נישט געוואוסט, נאָר לויט די פעראָרדענונגען האָבען מיר פערשטאַנען, אַז מיר געהען אויף אַנ׳אַטאַקע. ס׳איז געוואָרען אומעדיג און קלעמונג אויפ׳ן האַרצען. יעדער איינער האָט אָנגעהויבען אָפּצוקלייבען די סאַמע גויטיגע זאַכען וואָס מען בע־דאַרף און דאָס איבעריגע אוועקגע־וואָרפען, עס זאָל זיין וואָס גרינגער. סידני האָט נאָכאַמאָל צונויפגעוויקעלט דאָס בינטעל בריף פון זיין יונג וויי־בעל, האָט נאָכאַמאָל אַ קוש געטון זיין ווייבס בילד, און עס אַריינגערוקט אין זיין בוזעם קעשענע.

— אָט דאָ וועל איך ליגען שקעס בילד האַלטען די גאַנצע צייט אויפ׳ן שלאַכטפעלד, אויב כ׳וועל שטאַרבען, וויל איך שטאַרבען מיט איהר בילד אויפ׳ן האַרצען — האָט ער זיך צו מיר אָפּגערופען און אָפּגעקערט זיין פּנים פון מיר.

איך בין צו איהם צוגעגאַנגען, פרוים־געלעגט ביידע הענד אויף זיינע אַק־סלען; איהם פערקוקט אין די אויגען און זיך אָפּגערופען:

— האָב מוט, סידני, פערליר נאָר נישט די האָפנונג. דו וועסט זיך נאָך פלטערען מיט דיין ליזען.

פון דאַנקבאַרקייט האָט ער מיר גע־כאַפּט קושען מיין האַנד און איהר בע־נעצט מיט זיינע טרערען.

עס איז געוואָרען פינסטער און מיר האָבען אָנגעהויבען מאַרשירען.

מיר זענען געגאַנגען שטיל מיט האַרפּגעלאָזטע קעפּ און מיט אַנ׳איינגע־האַלטענעם אָטעם. מען האָט געקאָנט הערען דאָס קלאַפּען פון אונזערע הערצער.

מיר זענען אָפּגעגאַנגען ביי אַ פּאָר שטונדען און מיר זענען אַרויסגעקומען אויף אַנ׳אָפענעם, פרייען פעלד. עס האָט אויף אונז אַ בלאָז געטון מיט אַ פייכטען, קאַלטען, הערבסטיגען ווינד. מיר האָבען זיך אָנגעהויבען איינוויק־לען, איינטוליען אין אונזערע מאַנטלען. פלוצים האָבען מיר זיך אָפּגעשטעלט און מען האָט אונז געהייסען זיך אוועק־לייגען פלאַך אויפ׳ן באָדען און ליגען שטיל, נישט אַרויסרעדען קיין וואָרט.

און דאָס בלוטיגע שפּיל האָט זיך אָנגעהויבען.

עס האָט אַ זעץ געטון, אַ קראַך גע־טון, אַ דונער געטון, אַ בליץ געטון, אַ שטיק פייער איז מיט אַ שווישק דורכגעלאָפען, באַלד נאָך איינער און נאָך איינער און גלייך האָט עס ווי דאָס ווילדע שרייען און רצוחען פון הונדערטער טויזענדער ווילדע, משוגע׳די־גע חיות אָנגעהויבען שרייען און רע־ווען. הימעל און ערד האָבען זיך צו־נויפגעמישט. דער הימעל האָט זיך שפּי־קערווייז געריסען צו דער ערד. די ערד האָט געשפּרונגען צום הימעל. אַ מאַוים׳־דיגער פייף, אַ שווישק, און בום, טראַך, בום, טראַך, בליצענדע שראַפּנעלען, שטיקער פייער האָבען אַלע רגע פון פערשידענע זייטען און אין פערשידע־נע ריכטונגען דורכגעשניטען די לופט און געפאַלען מיט אַ פערהויבענדען קראַך דאָ, דאָרט און אין אַלע זייטען.

דאָס איז געווען דאָס ערשטע מאָל, וואָס מיר האָבען אַזאַ מאַוים׳דיגען רע־ווען געהערט און מיר זענען ווי אַ סטאַ־דע צושראָקענע שעפּסען געלעגען צו־געטוליעט צום נאָסען, בלאָטיגען באָדען, זיך איינגעקלאַמערט אָן באָדען און זיך געוואונשען, אַז די ערד זאָל זיך עפע־נען און אונז איינשלינגען, פערבעהאַל־טען.

איך האָב זיך צוגערוקט צו סידנין. ער איז געלעגען מיט׳ן פּנים אין גאַנ־צען איינגעגראָבען אין דער ווייכער ערד. זיין גאַנצער קערפּער האָט זיך קאָנוואולסיוו געוואָרפען. זיינע קניהען האָבען געציטערט, געצוקט, נעבען זיין ווילען האָבען זיי זיך געוואָרפען, גע־שליידערט. ער האָט זיי נישט געקענט איינהאַלטען. זיינע ציינער האָבען זיך געטרייסעלט און זיך געקלאַפּט איינע אָן די אַנדערע. ער האָט שטיל גע קרעכצט און אין דער שטיל האָט ער אַזוי ווי געמורמעלט אַ תפילה.

איך האָב איהם אַ גלעט געטון אי־בער׳ן פּלייצע און זיך שטיל אָפּגערו־פען:

— פערליר נישט דעם מוט, סידני, זיי בראַוו, זיי אַ מאַן!

און נאָכדעם זענען מיר בעגאַנגען אין אַטאַקע.

און מערקווירדיג. דער שרעקעדיגער סידני האָט זיך דער ערשטער געריסען אין פייער. דער ערשטער אין דער ריי־הע געווען. איינגעבויגען, איינגעבויגען, נידעריגער, נידעריגער. צו דער ערד מיט׳ן ביקס און באַיאָנעט אָנגעשטעלט, איז ער שטענדיג, די גאַנצע צייט וואָס מיר זענען געווען אויפ׳ן שלאַכט־פעלד, דער ערשטער אין דער רייהע געווען, גלייך מיט׳ן סערזשאַנט. מיט ערשטש־טע ציינער, מיט פערביסענע ליפּען, מיט אַ מאָדנעם אימפעט, מיט אַנ׳אוי־פערגעוועהנליכער אָנשטרענגונג, ווי מיט די לעצטע כחות, פלעגט ער זיך פלינק רייסען פאָרויס, פאָראויס, אַרי־בערשפּרינגען פלעגען און געהן פאָרויס, אַזוי ווי ער וואָלט געוואָלט די געפאַהר איבערשפּרינגען דעם טויט איבערשפּרינגען.

אומגליקליך און פערלוירען איז ער געווען, ווען מען איז געבליבען ליגען אויף איין אָרט, ביי דער נאַכט, אָדער ווען מען האָט געוואַרט אויף הילף. ער פלעגט דאַן ווערען ווילד און אויס־געריסען פון שרעק. פלעגט זיך קיין אָרט נישט געפינען. די אויגען אין קאָפּ פלעגען ביי איהם ווערען גרויס, גרע־סער, אָט, אָט און זיי שיסען אַרויס פון קאָפּ. און אַ פערצווייפעלטער פלעגט ער זיך בעטען:

— פאַרוואָס ליגט מען אויף אַנ׳אָרט? פאַרוואָס געהט מען נישט ווייטער?...

(ענדע מאָרגען).

טעלעגראמע ן.

די דייטשע פעסטונגען ביי דער פוילישער גרעניץ.

פאריז, 11 (סב. טעל.) דער דייטשער גענעראל פאוועלס האט א גאַנצען טאג אונטערהאנדעלט מיט די מיטגלידער פון אמבאסאדארען-ראט וועגען די דייטשע פעסטונגען אויף מזרח-דייטשלאנד. די דייטשע דעלעגאציע ערקלערט, אז דייטשלאנד קאן זיך נישט ענטזאגען, ווייל זי ערווארט עווענטועלע אונאנגענעהמע פאסירונגען אויף מזרח.

„ענטראנסיזשאן" שרייבט: גען. פאוועלס האט נישט געקאנט אבלייקענען דעם פאקט, אז דייטשלאנד האט אויסגעבויט 88 פארטען ארום די פעסטונגען פון קעניגסבערג, קיסטרין, ביי דער אדער א. א.

„דזשאינט" און יודישע קאלאניזאציע אין פוילען.

בערלין, 11. (י.ט.א טעלעגראפיש) אין איינצגע בלעטער האט זיך בעוויזען א ידיעה, אז דער „דזשאינט" האט בדעה צו אונטערשטיצען די יודישע קאלאניזאציע אין פוילען. אויף דער אנפראגע פון יט"א-פארשטעהער האט דער דזשאינט-דירעקטאר ה' בערנארד קאהן ערקלערט, אז דער „דזשאינט" בעציהט זיך מיט סימפאטיע צו אלע אויפבוי-שטרעבונגען ביי יודען און איז גרייט זיי צו אונטערשטיצען. „דזשאינט" האט דערווייל נישט קיין אויסגעארבייטען פלאן וועגען יודישער קאלאניזאציע אין פוילען, אויב אבער די פראינטערעסירטע צדדים וועלען דאס פארלאנגען, וועט זיך „דזשאינט" פארנעהמען מיט שטודירען די פראגע, אויף וויפיל די זאך איז דורכפיהרבאר.

יודישער פארטרעטער אין דער אנקעטע-קאמיסיע.

ווארשא, 11 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דעפ. ווישליצקי האט היינט קאנפערירט מיט'ן וויצע-פרעמיער בארטעל מכוח דעם, וואס אין דער אנקעטע-קאמיסיע זענען נישטא קיין יודישע פארטרעטער. פראפ. בארטעל האט צוגעזאגט, אז עס וועט 1 יוד איינגעלאדען ווערען אין דער קאמיסיע. די נאמינאציע וועט פארקומען די טעג.

נפטר געווארען דער קאוונער רב שאפירא.

ריגא, 10 (סב. טעל.) שבת ארום 7 א זייגער אין אוונט איז פלוצים אין ריגא אויף נאגאל גאס געשטארבען א קאוונער חסידיש'ער מורה הוראה הרב ר' לייב שאפירא ז"ל.

מיט איניגע וואכען צוריק איז דער נפטר אנגעקומען קיין ריגא פון קאוונא, כדי צו פארנעמען א כסא הרבנות אין א לעטלענדישער - קהלה. נאך אין דער פריה האט דער נפטר געהאלטען א דרשה אין דער היגער שוהל.

ע"שט מיט 3 יאהר צוריק האט זיך דער רב מיט זיין פאמיליע צוריקגעקעהרט פון ליטא. ער האט זיך דארטען געפונען אין א שווערען מצב. לעצטענס איז זיין מצב א ביסעל פארבעסערט געווארען, א דאנק זיין 10 יאהריגען יונגעל, וועלכער איז פלוצים בעריהמט געווארען אלס קינא-ארטיסט, אלס א נייער דזשעקי קאגאן.

הרב שאפירא איז געווען אלט א יאהר 65.

150 יודען און פראוואסלאוו ארויסגעשיקט פון ליטע.

ריגע, 11 (יט"א טעלעגראפיש) דער ריגער קארעספאנדענט פון יט"א ווערט געוואויער, אז די ליטווישע מאכט האט אין עטליכע ליטווישע שטעטלעך ארעסטירט 150 יודען און פאלאקען, געבוירענע אין ווילנא. אונטער'ן חשד פון כלומרשטען שפיאנאזש האט מען זיי ארויסגעשיקט איבער דער גרעניץ ליניע.

סיים-קאמיסיע ערלעדיגט היינט דעם בודזשעט.

ווארשא, 11 (טעלעפאניש פון אונזער סיים - קארעספאנדענט). היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער בודזשעט קאמיסיע ביים סיים, עס זענען בעטראכט געווארען אין דער דריטער לעזונג א רייהע פאזיציעס פון בודזשעט.

די קאמיסיע האט גישט פערקלענערט קיין שום פאזיציע פון בודזשעט, נאר געהעכערט די שטייערען ס'איז אויך בעשלאסען געווארען אויסצושטרייכען דעם דיספאזיציע פאנד פון בעפולמעכטיגטען פוילישען מיניסטער ביי דער פעלקער ליגע ה' סאקאל. דער דאזיגער בעשלוס איז אדורך מיט אנ'אונצוטרויענס וואטום.

ס'איז אויך אפגעווארפען געווארען דער פארשלאג פון דעפ. קירשבראון צו העכערען די פאזיציע פאר יודישער רעליגיע פון 100 טויזענד זלאטעס אויף 500 טויזענד, און אז ס'זאלען ארייגעשטעלט ווערען בעזונדערע פאזיציעס פאר'ן פריוואטען יודישען שול-וועזען.

מארגען (היינט) וועט די קאמיסיע אפשטימען דעם בודזשעט אין גאנצען. דאן וועט ער א בערגעשיקט ווערען אין סיים.

אפמאך צווישן אמעריקאנער נאפט-פירמע מיט די סאוועטען.

פאריז, 11 (סב. טעל.) „משיקאגא טריביון" איז מודיע, אז צווישען דער סאוועטישער רעגירונג און דער אמעריקאנער פירמע „סטאנדארט איל קאמפאני" איז געשלאסען געווארען א אפמאך, וועגען עקספלאאטירען די נאפט-קוועלען אין באקופער אומגעגענד.

ווי בעקאנט האט די דאזיגע אמעריקאנער נאפט-פירמע בשעתו געהאט געשטעלט דער סאוועטישער רעגירונג אנ'אבליגאטארישע פאדערונג צו אנערקענען די רעכט פון די געוועזענע נאפט-אינהאבער אויף א בעשטימטע ענטשעדיגונג פאר די היזקות, וואס זיי האבען געליטען פאר דער נאציאנאליזירונג פון זייערע נאפט-קוועלען אין קאווקאז.

איצט האט די סאוועטישע רעגירונג די פאדערונג נאכגעגעבען און וועט אויסצאהלען די געוועזענע אמעריקאנער נאפט-קוועלען-אינהאבער פון קאווקאז אנ'ענטשעדיגונג אין גרויס פון 5 פראצ. פון דער איינקויפס-סומע.

פייוו-אקקאָרד ביים מלוכה-פרעזידענט.

ווארשא, 11. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז ביים מלוכה פרעזידענט פארגעקומען א קאר-נאוואל-טיי אוונט פון יודען זענען געווען איינגעלאדען פראפ. ד"ר שאר און פ"אפ. אשכנזי.

Dr. med.
Różaner
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע און הויט-קראנקהייטען.
— בעהאנדלונג —
מיט קינסטליכע בערג-זאנגע.
נעמט אן פון 8—10 פריה
און פון 5 — 8 אווענד
נארוטאוויטש 9 1. שטאק
טעלעפאן 28-98.

— ד"ר —
י. הערשפינקעל
Zawadzka 15,
telefon 11-87
— — ספעציאליסט פאר — —
קינדער - קראנקהייטען.
נעמט אן אינדערפריה פון 8—10
פריה און פון 3—5 נאכמיטאג
און אין לעטשניצע „פאמאץ".

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, רענטגענ-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעמט אן פון 6—9 אין אווענד, פרויען—12 ביז 3 נאכמ. 873

Dr. med.
J. Polakow
ספעציאליסט פאר
קינדער-קראנקהייטען
Konstantynowska 37
טעלעפאן 39-75
נעמט אן פון 5—6½ אוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף גייערס-מארק, פעטריקאווער 294.

Dr. med.
Braun
פאלודניאווא 23
טעלעפאן 40-26
ספעציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 9—12 פריה
און פון 5 — 8 אווענד

Dr. med. Ludwik
Rapeport
Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און האַרן - קראנקהייטען.
נעמט אן פון 1 ביז 2
און פון 4 ביז 7 אווענד.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat m. Łodzi podaje niniejszem do wiadomości, że imienne listy płatników państwowego podatku od dochodu za rok podatkowy 1926, nadesłane przez I, III, IV i VI Urzędy Skarbowe w Łodzi, wyłożone są do publicznego wglądu w biurze Wydziału Podatkowego (Pl. Wolności Nr. 2, pokój Nr. 5) – w myśl art. 66 ustawy o podatku dochodowym – na przeciąg 4 tygodni od dnia niniejszego obwieszczenia.

Powyższe listy mogą osoby zainteresowane przeglądać we wskazanym wyżej lokalu codziennie od g.9-tej rano do 12-tej w poł.

Łódź, dn. 8 stycznia 1927 r. MAGISTRAT m. ŁODZI.

Przewodniczący Wydziału Podatkowego: (--) I.Kulamowicz 16Ɛ Prezydent: (–) W. Groszkowski.

פארערט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהען מיט דער פאבריקס-מארקע
PALMA-PATENT
פאר וועלכע מיר גאראנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, שאטקאווע און געבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען: רעעלסטע בעהאנדלונג! ביליגסטע פרייזען!
לאדז, פולנאצנא 24.

בעקאנטמאכונג.
די געוואוסטע ווארשאווער פירמע א. ג. **J. KRZYPOW** האט ערעפענט -:- אין -:-
לאדז, 16 בענעדיקטא 16
א מעבעל-לאגער
קויפט און פערקויפט אלערליי מעבעל, דיוואנעס, נייי-מאשינען, ווי אויך גארדעראבען, אנטיקען און פעלצען. כ'קויף פיאנינאס, און כ'צאהל די העכסטע פרייזען קומט און איבערצייגט אייך
587

Dr. med.
L. Pikielny
ספעציאל-ארצט פאר
נירען, בלאזען און
הארן - קראנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפפאנגט פון 4—7 אוו. 541

פאר 3 זל.
עלעקטריש
ליכט אין שטוב
קען יעדער בעקומען אויסצוצאה-
לען וואכענטליך פאר יעדען פ.
פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאטעריאלן
פ. לעווין,
קאנסטאנטינער 58,
פראנט-געוועלב

ער מתי עצל תשכב?
ווי לאנג וועסטו ווארטען מיט דיינע איצטיגע און פאר'-מלחמה'דיגע וועקסלען?
מתי תקום משנתך?
ווען וועסטו קומען אין ביורא
17 פעטריקאווער 17
2-טען הויף, פארטער, דורכגאנג זאכאדניא 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי: ביטעס לויט'ן אוסטאוו, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רושאנדו, ביטעס וועגען דירה און אוזשאנד ראזיעמטשע און אין אלע פאליציי-בעציוקען, שותפות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דאראווינעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
רעכט-קאנסולענט י. מאנעלא,
פעטריקאווער 17, זאכאדניא 52
שנעל, רעעל און ביליג!

דייטש טעאטער. דירעקציע: זעמאן.
היינט, דעם 12-טען יאנואר – בענעפיס פון ה' אלעקסאנדער האבער
„רונד ארום די ליבע"
דאנערשטאג – גרויסע שטרויס-פארשטעלונג אונטער דעם פראטעקטאראט פון דעם ה' קאנסול קארל ח. פאן שיבלער
„ווינער בלוט"

מאניקור 80 גר.
שערען, ווי אויך אנדולירען דאמען צו קאנקורענץ פרייזען אין דעם ערשטקל. פריזיער-אנשטאלט פון א. ארענשטיין פאמא סקא 3

Czopki Hemorojdalne Gąseckiego
(מיט'ן העהנדעל) בעזייטיגען וועהטאג, ברענונג, בייסעניש, פערקלענערן געשווירען.
עס פערקויפען די אפטייקען.
1962

מאסאזש-און הייל-גימנאסטיק-שולע און קאבינעט
פון דר. מעד. ב. שמירגעלד
צעגעלניאנא 6, טעל. 51-89
ריקענביינער-פערקרימונגען, פאראליזען, גרוועען-שמערצען, פעטזוכט, ארטרעטיזם, שטיהל-פערשטאפונג, נערוועזע מאגען-שוואכקייט. בעהאנדלונג פון פיזיש שוואכע קינדער (גרופען). נאך דעם ענדיגען די שולע, ווערט ארויסגעגעבען א צייגניש.
עמפפאנג פון 3 ביז 5.

דאנטיסט און צאהנטעכניק
י. פיטשענסקי
5 קאנסטאנטינער 5
נעהמט אן אלע טאג פון 9 פריה ביז 8 אווענד.
פרייזען ביליגע!

אבאנעמענטס-פרייז:
אין לאדז 1 א חודש 4.00 זלאטעס.
אנאנסען-פרייז:

In Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.